

2026-02-18

Ärendenummer:

NV-07136-24

SKS 2024/3425

SJV 4.3.17-01324/2025

HaV 2024-003726

BV 7132/2024

Bilaga 6.5

Konsekvensutredning

Åtgärder i Marina ekosystem

Förslag till nationell
restaureringsplan och
författningsändringar till
följd av EU-förordning om
restaurering av natur

Innehåll

6.5	MARINA EKOSYSTEM	3
6.5.1	Förordningens mål och krav för marina miljöer	3
6.5.2	Problembeskrivning och analys för marina miljöer.	13
6.5.3	Förslag och dess konsekvenser - för att nå mål och krav för marina miljöer	17
6.5.4	Sammanfattande bedömning för marina miljöer	49

6.5 Marina ekosystem

I detta avsnitt redovisas all information som berör marina ekosystem, det vill säga, både de livsmiljötyper som finns under artikel 5 och ett fåtal livsmiljötyper under artikel 4 i förordningen. Detta innebär att grupperna av marina livsmiljötyper i bilaga II till förordningen, indelade enligt EUNIS-systemets klassificeringssystem, omfattas, liksom de fyra marina livsmiljötyperna enligt art- och habitatdirektivet (AHD) i grupp 1 i bilaga I till förordningen.

Livsmiljötyperna som ingår i bilaga I respektive bilaga II är indelade på olika sätt. Vidare omfattar livsmiljötyperna i bilaga II, framför allt genom grupp 7 mjuka sediment, hela den svenska marina arealen (drygt 150 000 kvadratkilometer) medan de fyra livsmiljötyperna enligt AHD utgör ca 10 procent av Sveriges marina areal. Det är ett överlapp mellan dessa livsmiljötyper där livsmiljötyperna enligt AHD kan innehålla mer än en grupp av livsmiljötyperna i bilaga II och vice versa. I förordningen finns i vissa fall olika krav i artikel 4 och 5 vilket innebär att vi i vissa fall måste göra olika beskrivningar nedan.

Åtgärderna för marina ekosystem bedöms i de flesta fall vara desamma oavsett om kraven kommer från artikel 4 eller 5. I många fall sammanfaller också behovet av åtgärder mellan naturrestaureringsförordningen och havsmiljödirektivet. Därför eftersträvas en samordning mellan processerna och många åtgärder kommer i enlighet med förordningen att finnas med både i restaureringsplanen och i åtgärdsprogrammet för havsmiljön (ÅPH). Arbetet med att uppdatera ÅPH pågår inför remiss hösten 2026 och beslut 2027. För samordningen av åtgärderna finns det behov av att uppdatera uppgifter om åtgärder i restaureringsplanen innan den beslutas.

Inom havskonventionen Helcom pågår också ett arbete med en restaureringsplan. Detta kan bli ett underlag till samordning inom region Östersjön enligt punkterna 17–19 i artikel 14 i naturrestaureringsförordningen. Ett tidsfönster för samordning med andra länders nationella planer enligt artikel 14 punkterna 17 till 19 bör finnas efter att länderna lämnat in sina utkast till planer och innan de slutgiltiga planerna ska lämnas in. Förutom bilaterala kontakter skulle även både Ospar och Helcom och de regionala grupperna inom den gemensamma fiskeripolitiken kunna utnyttjas för detta.

6.5.1 Förordningens mål och krav för marina miljöer

Utgångspunkten för att nå restaureringsmålen är att bygga på och förstärka redan pågående processer inom EU:s miljödirektiv och nationellt. Exempel på detta är en stark samordning med framtagande och genomförandet av havsmiljödirektivets åtgärdsprogram och att integrera naturrestaureringsförordningens krav i andra delar av havsmiljöförvaltningens processer. Ett utvecklat områdesskydd och utveckling

av arbetet med hotade arter både enligt EU-krav och utifrån nationella aspekter föreslås också. Det finns sedan tidigare en samordning mellan havsmiljödirektivet och art- och habitatdirektivet i dessa frågor genom åtgärder i åtgärdsprogrammet för havsmiljön (ÅPH). Det ingår även i strategin att använda havsplaneringens processer för att nå målen med en effektiv samordning för att skapa de gemensamma underlag som behövs för naturrestaureringsförordningen och EU:s miljödirektiv. Naturrestaureringsförordningen ställer dock tydligare och mer specifika krav på övervakning av tillstånd i kombination med parallella krav på kartläggning, vilket förväntas bidra till en ökad samordning, en utveckling av övervakningens metoder samt en mer effektiv och täckande övervakning än som hittills varit möjlig inom ramen för havsmiljödirektivets övervakningsprogram.

När det gäller att förhindra avsevärd försämring kan detta nås både genom integrering av naturrestaureringsförordningen i miljöbalken och genom att integrera de specifika kraven i marin miljö i föreskrifterna HVMFS 2012:18.

Livsmiljötyperna

Livsmiljötyperna i artikel 5 finns i bilaga II till förordningen och är indelade i sju livsmiljögrupper. Livsmiljötyperna är beskrivna för de två regionerna, Atlanten och Östersjön, som Sveriges marina vatten tillhör. Gränsen mellan de två regionerna går vid Öresundsbron. Grupperna är:

1. Sjögräsbäddar
2. Makroalgskogar
3. Skaldjursbäddar
4. Maerlbäddar
5. Bäddar av svampdjur, koraller och korallalger
6. Hydrotermala öppningar
7. Mjuka sediment (mjukbottnar)

I Västerhavet förekommer alla sju grupperna, medan grupperna 4 och 6 inte förekommer i Östersjön. Gruppen mjuka sediment (7) är den till ytan mest förekommande livsmiljötypen i både Västerhavet och Östersjön. Efter det är sjögräsbäddar (inkluderar flera rotade undervattensväxter i Östersjön), makroalgskogar och skaldjursbäddar vanliga medan övriga förekommer i mindre omfattning.

De marina livsmiljötyperna som ingår i artikel 4 och är utpekade i bilaga I i förordningen är livsmiljötyperna 1130 Estuarier, 1140 Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten, 1150 Kustnära laguner och 1650 Smala vikar i boreal Östersjökust.

Förbättra tillståndet till gott

Enligt målen i artikel 5 i förordningen ska åtgärder genomföras som är nödvändiga för att förbättra tillståndet till gott i områden med de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II och som inte är i gott tillstånd. Åtgärder ska genomföras för minst 30

procent av den totala arealen som inte är i gott tillstånd för grupperna 1 till 6 senast 2030, för minst 60 procent av arealen av varje grupp 1 till 6 senast 2040 och för minst 90 procent av arealen av varje grupp 1 till 6 som inte är i gott tillstånd senast 2050.

För de fyra marina livsmiljötyperna som ingår i artikel 4 gäller samma mål som för andra livsmiljötyper i bilaga I, se tidigare avsnitt om procentsatser och år för dessa. För grupp 7 i bilaga II (mjukbottnar) ska åtgärder genomföras senast 2040 för två tredjedelar av den lägre areal som bestämts och till 2050 för hela den areal som bestämts. En lägre procentsats för hur stor areal som ska förbättras av den som inte når gott tillstånd kan alltså fastställas. Omfattningen av arealen som ska förbättras framgår i tabell 6.5.5. Viktigt är också att tidigare förluster av livsmiljötyper i de andra grupperna innebär att vissa områden nu tillhör grupp 7 även om de historiskt varit till exempel sjögräsbädd eller skaldjursbädd. Detta innebär att om det behöver återetableras areal för de livsmiljötyperna så behöver det ske på områden som nu ingår i grupp 7.

Möjligheter till undantag och flexibilitet i artikel 5

Enligt artikel 5(1)d kan för grupp 7 mjuka sediment lägre krav tillämpas när det gäller för hur stor del av den areal som inte är i gott tillstånd som det ska vidtas åtgärder för. Denna flexibilitet föreslås utnyttjas. Den lägre procentsatsen får inte hindra att god miljöstatus uppnås. Inom det EU-gemensamma arbetet med havsmiljödirektivet har ett EU-gemensamt tröskelvärde för störning av livsmiljöer på bottenarna tagits fram, vilket också införts i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2012:18. Enligt föreskrifterna får den totala negativa påverkan från mänskliga aktiviteter inte överstiga 25 procent per huvudsaklig livsmiljötyp i varje bedömningsområde. Vilken areal som ska förbättras framgår i avsnittet Arealer livsmiljötyper bilaga II nedan.

Återetablera arealer

För grupperna 1 till 6 i bilaga II finns också krav på att återetablera livsmiljötyperna om dagens utbredning inte når referensarealerna. För varje grupp gäller att till 2030 ska 30 procent av den ytterligare areal som behövs återetableras, till 2040 ska 60 procent och till 2050 ska 100 procent återetableras.

För de fyra marina livsmiljötyperna i bilaga I gäller samma krav på återetablering av arealer som för andra livsmiljötyper i bilaga I. Se tidigare avsnitt.

Förbättra kunskapen

Det finns också särskilda mål för de fall då tillståndet för livsmiljötyperna inte är känt. Senast 2030 ska tillståndet vara känt för 50 procent av arealen för grupperna 1–6 och senast 2040 ska tillståndet för alla områden i dessa grupper vara känt. För grupp 7 ska tillståndet vara känt för 50 procent av arealen senast 2040 och till 2050 för alla områden.

För de fyra marina livsmiljötyperna i bilaga I gäller samma krav på kunskap som för andra livsmiljötyper i bilaga I. Se tidigare avsnitt.

Förbättra livsmiljöer för arter

Även marina livsmiljöer för utpekade arter i bilaga III till förordningen och arter i bilagorna II, IV och V till art- och habitatdirektivet omfattas. Dessa arters livsmiljöer ska förbättras vad gäller kvalitet och kvantitet särskilt för de delar av deras livsmiljöer som inte ingår i de livsmiljötyper som nämnts ovan, vilket innebär att även till exempel pelagiska livsmiljötyper kan omfattas.

Arterna som omfattas av ovan bilagor är framför allt mobila arter som har behov av olika livsmiljöer under sin levnad. Gråsäl, knubbsäl och vikaresäl, tumlare och brugd är arter som huvudsakligen lever i och beror av den marina miljön, medan andra förekommer i flera olika akvatiska miljöer såsom sjöar, älvar och kustnära havsmiljöer. Exempel på sådana arter är harr och sik, men även kärlväxter som småsvalting, ishavshästsvans och ävjepilört. Några fiskarter, såsom lax, havsöring, flodnejonöga och havsnejonöga har en anadrom livscykel och vandrar mellan lekområden i sötvatten eller rinnande vatten ut i havet där de växer till.

Det är generellt svårt att knyta specifika marina livsmiljötyper till mobila arter, och många är sannolikt beroende av en mångfald av miljöer för olika syften, som födosök, skydd och reproduktion. Det finns därmed ett stort behov av breda och övergripande åtgärder som kan återställa kvaliteten hos flera livsmiljötyper i den marina miljön.

Arealer livsmiljötyper bilaga II (artikel 5)

Nuvarande utbredning

Artikel 5 i naturrestaureringsförordningen innebär att marina ekosystem delas in på ett annat sätt än i art och habitatdirektivet, nämligen enligt klassificeringssystemet EUNIS. En tolkningsmanual för de marina livsmiljötyperna i förordningen publicerades i november 2025¹. En viktig skillnad mellan dessa system är att EUNIS är ett heltäckande system medan utpekade habitat i AHD endast omfattar en delmängd av den marina miljön. Det är därmed en ny typ av underlag som tagits fram jämfört med tidigare. EUNIS används även inom havsmiljödirektivet men hittills på en grövre indelningsnivå när det gäller grupperna 1 till 6 medan indelningen av grupp 7 motsvarar den som används vid bedömning enligt föreskrifterna HVMFS 2012:18. Framtagandet av arealerna för grupperna 1 till 5 bygger på modellering bland annat utifrån data på förekomster av arter. Dataunderlagets omfattning och kvalitet varierar såväl geografiskt som när det gäller urval av arter och hur de grupperats och avgränsats och behöver förbättras successivt. De siffror som anges nedan behöver därför betraktas som preliminära och kan behöva uppdateras innan planen rapporteras till EU-kommissionen.

1 https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-be/products/etc-be-products/etc-be-report-2025-2-interpretation-manual-of-the-marine-eunis-habitats-in-the-nature-restoration-regulation/@download/file/ETC%20BE%20Report%202025-02_Interpretation%20manual%20of%20the%20marine%20EUNIS%20habitats%20in%20the%20Nature%20Restoration%20Regulation.pdf

Siffrorna för arealer per grupp motsvarar totala ytan samtliga livsmiljötyper täcker inom varje grupp och innehåller således inga dubbla arealer i överlappande livsmiljötyper. Mellan grupperna kan däremot överlapp förekomma. Osäkerheten i siffrorna varierar också mellan olika grupper. Grupp 6 har inte modellerats. Gruppen har bedömts överensstämma med livsmiljötypen 1180 (undervattensstrukturer bildade av utläckande gas) i AHD och siffrorna från den rapporteringen 2025 har använts.

Tabell 6.5.1 Preliminär redovisning av nuvarande utbredning angivet i kvadratkilometer av grupper av livsmiljötyper enligt artikel 5. Intervall som anger osäkerhet inom parentes. För närmare beskrivning av vilka livsmiljötyper som ingår i grupperna se beskrivningarna i bilaga II till naturrestaureringsförordningen.

Livsmiljögrupp	Utbredning Västerhavet km ²	Utbredning Östersjön km ²	Total utbredning km ²
1 Sjögräsbäddar	242	1507	1749
2 Makroalgsskogar	748	3640	4388
3 Skaldjursbäddar	102	5068	5170
4 Maerl	39 (20-60)	-	39 (20-60)
5 Bäddar av svampdjur, koraller och korallalger	1528	2720	4248
6 Hydrotermala öppningar	10 (5-15)	-	10 (5-15)
7 Mjuka sediment	11 967	13 0097	14 2064

Gynnsam referensareal

För livsmiljögrupperna och livsmiljötyperna i bilaga II till förordningen finns inga referensarealer sedan tidigare. Tiden för att ta fram dessa arealer har varit kort och det har inte varit möjligt att ta fram en färdig metod för detta. Arealerna är modellerade i GIS utifrån kända data och behöver jämföras med mer omfattande fältundersökningar för att uppnå en heltäckande kartläggning av bentiska arter och livsmiljötyper. Tidigare beräknade arealer för livsmiljötyper enligt Art- och habitatdirektivet omfattar mindre arealer av den marina miljön, de sammanfaller inte heller helt med EUNIS-indelningen av europeiska ekosystem som tar upp de marina livsmiljötyper som omfattas av artikel 5. Det är därför troligt att referensarealerna behöver justeras i framtiden. Eftersom metod har saknats har ett pragmatiskt tillvägagångssätt använts genom att använda referensarealerna som rapporterats enligt artikel 17 i habitatdirektivet som grund. Osäkerheten i nuvarande utbredning av livsmiljötyperna gör också att siffrorna för referensarealerna blir osäkra.

Referensarealer ska tas fram för livsmiljögrupperna 1 till 6 och anges här enbart för grupperna inte för de enskilda livsmiljötyperna inom grupperna, vilket kan behöva tas fram senare. För grupp 7 ska referensarealer inte tas fram. De framtagna arealerna motsvarar inte, och ska inte motsvara, historisk utbredning av livsmiljögrupperna.

För grupperna 1 till 3 i bilaga II har beräkningarna baserats på de referensarealer som Sverige rapporterade 2025 enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. De livsmiljötyper som använts är 1110 Sublittorala sandbankar, 1130 Estuarier, 1140

Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten, 1150 Kustnära laguner, 1160 Stora grunda vikar och sund, 1170 Rev och 1650 Smala vikar i boreal Östersjökust. Alla dessa bedöms ingå som delar i livsmiljögrupperna 1 till 3. Referensarealerna för dessa livsmiljötyper är i rapporteringen 2025 angiven som ett intervall i procent eller som mindre än en procentsiffra. Även förekomstarealerna har i vissa fall angetts som ett intervall. Vid beräkningen har ett medelvärde i intervallet för referensareal använts och när referensarealen var mindre än två procent har den siffran använts. Om förekomstarealen är angiven som intervall har ett medelvärde i intervallet använts även där. Vid beräkningarna har alltså hänsyn tagits till hur stor förekomstarealen är för respektive livsmiljötyp. Resultatet av beräkningarna ger att referensarealen för grupp 1 till 3 beräknat för både Västerhavet och Östersjön är en ökning med tre procent jämfört med den nuvarande beräknade utbredningen. Om beräkningen görs separat blir det en mindre skillnad mellan Västerhavet och Östersjön.

Grupp 4 och grupp 6 är grupper med relativt liten utbredning och som bedöms svåra att återetablera. Samtidigt är uppskattningarna av nuvarande utbredning mycket osäkra och det är sannolikt att fler förekomster kan upptäckas. Referensarealen bör därför motsvara nuvarande utbredning. Siffrorna kan dock komma att ändras då kunskapen om deras förekomst ökar.

Även grupp 5 bedöms svår, men ändå möjlig, att återetablera, men även för denna grupp är uppskattning av nuvarande areal mycket osäker förutom för vissa ingående specifika livsmiljötyper. Referensarealen bör därför även för denna grupp motsvara nuvarande utbredning.

För att innefatta eventuell okänd utbredning av grupperna 4 och 6 anges ett stort intervall för referensarealerna.

Tabell 6.5.2. Preliminär redovisning av referensarealer av grupper av livsmiljötyper enligt artikel 5 angivna i kvadratkilometer. Siffrorna är avrundade till närmaste heltal.

Livsmiljögrupp	Referensareal Västerhavet km ²	Referensareal Östersjön km ²	Referensareal totalt km ²
1 Sjögräsbäddar	250	1552	1802
2 Makroalgskogar	771	3749	4520
3 Skaldjursbäddar	102	5221	5323
4 Maerl	20-60	-	20-60
5 Bäddar av svampdjur, koraller och korallalger	1528	2720	4248
6 Hydrotermala öppningar	5-15	-	5-15

Från siffrorna på referensarealer har mål för återetablering tagits fram utifrån de procentsatser som anges i artikel 5.2 i naturrestaureringsförordningen. Dessa arealer redovisas i tabell 6.5.3 nedan. Det ska vidtas åtgärder för att nå dessa mål. Om ytterligare arealer förloras av livsmiljögrupperna så ökar målarealen i motsvarande utsträckning.

Tabell 6.5.3. Mål för livsmiljögrupperna 1 till 3 för ytterligare areal till 2030, 2040 och 2050 uppdelat på Västerhavet respektive Östersjön. Siffrorna anges i kvadratkilometer. Målen förutsätter att ingen ytterligare areal av livsmiljötyperna förloras.

Livsmiljögrupp	Västerhavet 2030	Västerhavet 2040	Västerhavet 250	Östersjön 2030	Östersjön 2040	Östersjön 2050
1 Sjögräsbäddar	2,18	2,18	2,90	13,56	13,56	18,08
2 Makroalgsskogar	6,73	6,73	8,98	32,76	32,76	43,68
3 Skaldjursbäddar	0,92	0,92	1,22	45,61	45,61	60,82

Ej gott tillstånd

För bedömning av areal som inte är i gott tillstånd har bedömningen enligt havsmiljöförordningen 2025 använts som underlag. Eftersom bedömningen har fokuserats på livsmiljöer på botten är det i praktiken bedömningen av bottenarnas integritet (deskriptor 6) som använts. I denna bedömning ingår främst fysisk störning och effekter av övergödning som bedömts vara de huvudsakliga belastningarna som påverkar bottenarna. Arealerna framgår av tabell 6.5.4 nedan.

Eftersom bedömningen av tillståndet enligt havsmiljöförordningen är heltäckande för Sveriges marina vatten anges inte att någon areal har okänt tillstånd. Däremot är inte kunskapen på tillräckligt detaljerad nivå och behöver därför förbättras. Det behöver ske för att förbättra underlaget för utbredningen av livsmiljögrupperna (kartering) och för att göra bedömning av tillståndet per livsmiljögrupp. Båda dessa delar är ett centralt underlag för att kunna genomföra rätt åtgärder och för att följa utvecklingen mot gott tillstånd (Se förslag 9). Karteringen och övervakning i marin miljö är resurskrävande och Sverige har stora arealer. I marin miljö försvåras arbetet ytterligare av rådande sekretess på djupdata och annan geografisk information om havsbotten.

Tabell 6.5.4 Areal som inte är i gott tillstånd per livsmiljögrupp angivet i kvadratkilometer.

Livsmiljögrupp	Ej i gott tillstånd Västerhavet km ²	Ej i gott tillstånd Östersjön km ²	Ej i gott tillstånd totalt km ²
1 Sjögräsbäddar	180 (74 %)	806 (53 %)	986 (56 %)
2 Makroalgskogor	188 (25 %)	854 (23 %)	1042 (24 %)
3 Skaldjursbäddar	41 (41 %)	2469 (49 %)	2510 (49 %)
4 Maerl	3 (8 %)		3 (8 %)
5 Bäddar av svampdjur, koraller och korallalger	498 (33 %)	844 (31 %)	1342 (32 %)
6 Hydrotermala öppningar	4 (40 %)		
7 Mjuka sediment	8723 (73 %)	63 528 (49 %)	72 251 (51 %)

Från siffrorna på arealer som inte är i gott tillstånd har mål för förbättring tagits fram utifrån de procentsatser som anges i artikel 5.2 i naturresteringsförordningen. Dessa arealer redovisas i tabell 6.5.5 nedan. Det ska vidtas åtgärder för att nå dessa mål. Om ytterligare arealer av livsmiljögrupperna försämras så ökar målarealen i motsvarande utsträckning.

Tabell 6.5.5 Areal att förbättra till gott tillstånd totalt och per livsmiljögrupp. Siffrorna är ackumulerade så att siffrorna för 2050 anger den totala areal som ska förbättras till gott tillstånd och de andra två anger andel av det slutliga målet till 2030 respektive 2040.

Livsmiljögrupp	Förbättring till 2030	Förbättring till 2040	Förbättring till 2050
1 Sjögräsbäddar	296	592	887
2 Makroalgskogar	313	625	938
3 Skaldjursbäddar	753	1506	2259
4 Maerl	1	2	3
5 Bäddar av svampdjur, koraller och korallalger	403	805	1208
6 Hydrotermala öppningar	1	2	4
7 Mjuka sediment		24502	36735
Total areal att förbättra	1766	28034	42033

Okänt tillstånd

Eftersom bedömningen av tillståndet enligt havsmiljöförordningen är heltäckande för Sveriges marina vatten anges inte att någon areal har okänt tillstånd. Däremot är inte kunskapen på tillräckligt detaljerad nivå och behöver därför förbättras. Det behöver ske för att förbättra underlaget för utbredningen av livsmiljögrupperna (kartering) och för att göra bedömning av tillståndet per livsmiljögrupp. Båda dessa delar är ett centralt underlag för att kunna genomföra rätt åtgärder och för att följa utvecklingen mot gott tillstånd (Se förslag 8). För detta behövs också på sikt kunskap per livsmiljötyp som ingår i livsmiljögrupperna. Karteringen och övervakning i marin miljö är resurskrävande och Sverige har stora arealer. I marin miljö försvåras arbetet ytterligare av rådande sekretess på djupdata och annan geografisk information om havsbotten.

Arealer livsmiljötyper bilaga I (artikel 4)

De specifika målen i artikel 4 omfattar restaurering av arealer från inte gott till gott tillstånd (art 4.1), återetablering av livsmiljötyper för att uppnå gynnsam referensareal (FRA) (art 4.4) och att täppa till kunskapsluckorna och kartlägga så att all areal med okänt tillstånd har känt tillstånd (art 4.9). Enligt förordningen är kraven stegvis ökande i etappmål fram till slutmålet 2050.

De fyra marina livsmiljötyper enligt art- och habitatdirektivet som omfattas av artikel 4 bedöms totalt uppgå till ca 1300 km², varav estuarier utgör ungefär hälften av arealen (Tabell 6.5.6). Endast en liten del är kartlagd (15 procent) varför behovet för att uppfylla kraven enligt artikel 4 fram till 2030 huvudsakligen kommer att bestå av att kartlägga och bedöma tillståndet i dessa marina livsmiljötyper.

Tabell 6.5.6 Uppskattning av naturrestaureringskrav i artikel 4 på arealer av livsmiljöer i marin miljö för både Västerhavet och Östersjön. Alla siffror i kvadratkilometer.

Livsmiljö-typ	Befintlig areal	Mål 2030 FRA Åter-etablera areal	Mål 2040 FRA Åter-etablera areal	Mål 2050 FRA Åter-etablera areal	Mål 2030 Gott tillstånd 30%	Mål 2040 Gott tillstånd 60%*	Mål 2050 Gott tillstånd 90%*	Kartläggningens mål 2030	Kartläggningens mål 2040
1130 Estuarier	647	15	15	20	4	190	161	582	65
1140 Blottade ler- och sandbottnar	227	4	4	6	1	66	55	204	23
1150 Laguner	153	6	6	7	2	42	38	120	13
1650 Smala Östersjövikar	240	5	5	6	1	69	58	216	24
* Inkluderar antaganden om tillstånd i de nya arealer som kommer att kartläggas, samt tillstånd i återetablerade arealer utifrån målet om gynnsam referensareal. Dock inga antaganden om pågående försämringar/förbättringar fram till målar.									

För de kända arealer där restaureringsåtgärder ska sättas in för att gå från inte gott till gott tillstånd (art 4.1) ska Natura 2000-områden prioriteras fram till 2030. De akvatiska livsmiljötyperna är relativt väl representerade inom Sveriges nätverk av Natura 2000-områden.

Kunskapsläget om förekomster av akvatiska livsmiljötyper och deras tillstånd har stora brister, både inom och utanför Natura 2000-områden. I tabell 6.5.7 nedan framgår att inom Natura 2000-områden bedöms ca 23 procent av arealen livsmiljötyper ha dåligt tillstånd och nästan 60 procent ha okänt tillstånd. Orsaken är att karteringen av akvatiska livsmiljötyper är resurskrävande och att Sverige har ett stort beting, och i marin miljö försvåras arbetet ytterligare av rådande sekretess på djupdata. Tillståndet för de marina livsmiljötyperna som omfattas av artikel 4 bedöms överlag som antingen dåligt eller okänt.

Tabell 6.5.7 Arealer livsmiljötyper inom Natura 2000-områden och deras tillstånd. Baserat på underlag av länsstyrelserna hösten 2025.

Livsmiljötyp	Gott tillstånd (km ²)	Inte gott tillstånd (km ²)	Tillstånd okänt (km ²)
1130 Estuarier	6,6	14,6	63,0
1140 Blottade ler- och sandbottnar	13,9	16,3	22,5
1150 Laguner	10,5	5,1	7,4
1650 Smala Östersjövikar	0,2	2,1	3,2
Totalareal	31,2	38,2	96,1
Andel (%)	18,9	23,1	58,1

Förhindra avsevärd försämring

Text om åtgärder för att förhindra avsevärd försämring finns i bilaga 4.

Bevarandeåtgärder inom den gemensamma fiskeripolitiken

Sverige har en pågående process för att utarbeta gemensamma rekommendationer om bevarandeåtgärder inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) för att nå målen i unionens miljölagstiftning. Vid FN:s havskonferens i juni 2017 lämnade Sverige ett frivilligt åtagande om att reglera fiske i syfte att nå bevarandemålen i marina skyddade områden (MPA) till 2020. Sverige har bedrivit detta arbete havsområdesvis, där samtliga svenska MPA analyserats med utgångspunkt i vilka behov av fiskereglering som finns i Bottniska viken, Egentliga Östersjön respektive Västerhavet. Sverige har löpande enligt artikel 11 i förordning (EU) nr 1380/2013 (GFP) och artikel 15 i förordning (EU) 2019/1241 (tekniska förordningen) samrått med berörda medlemsstater för att ta fram gemensamma rekommendationer kring bevarandeåtgärder vad avser fiske i svenska MPA. Sverige har som initiativtagande medlemsstat tillsammans med berörda medlemsstater skickat ett antal gemensamma rekommendationer till EU-kommissionen som hittills, i vissa fall antagits som delegerade förordningar. Nedan sammanfattas arbetet med gemensamma rekommendationer för att nå målen i EU:s miljölagstiftning, som bidrar till att nå målen i naturrestaureringsförordningen.

Gemensamma rekommendationer lämnade till EU-kommissionen och beslutade för följande områden

Västerhavet

Bratten, Fladen, Lilla Middelgrund, Stora Middelgrund och Röde bank samt Morups bank och Havet kring Ven.

Östersjön

Hoburgs bank och Midsjöbankarna och Sydvästsåns utsjövatten.

Gemensamma rekommendationer lämnade till EU-kommissionen, ej beslutade

Västerhavet

Nordvästra Skånes havsområde, Löddeåns mynning, Salvikens strandängar, Lundåkrabukten och Balgö.

Östersjön

Falsterbohalvöns havsområde, Foteviksområdet, Bunkeflo strandängar, Finngrund, Svenska Högar, Norra Midsjöbanken och Ottenby rev.

Sverige deltar också i arbete tillsammans med övriga berörda Östersjöstater inom ramen för det regionala forumet Baltfish med att utarbeta gemensamma rekommendationer inom ramen för GFP, till exempel vad gäller skydd av tumlare för att minska risk för bifångst.

Avseende planerade åtgärder som kräver gemensamma rekommendationer inom ramen för GFP utöver de som redan genomförts, förutses det bli aktuellt med bevarandeåtgärder vad avser fiske i de tillkommande MPA som inrättas för att nå målet om 30 procent skydd, varav 10 procent strikt skydd till år 2030 i enlighet med EU:s strategi för biologisk mångfald. Sverige ska utöka och förstärka skyddet av MPA för att bidra till att nå den internationella målsättningen om att 30 procent av MPA ska vara skyddade till 2030. Av de skyddade områdena ska en tredjedel vara strikt skyddade. I dessa strikt skyddade områden förutses allt fiske bli förbjudet (det kan komma att avgöras från fall till fall och eventuellt kan ett begränsat handredskapsfiske tillåtas). I dagsläget finns ännu inte utpekade områden men bristerna i nätverket är mest uttalade i Bottniska viken och Egentliga Östersjön. Det kan därför antas att det är i Östersjön som nya marina skyddade områden tillkommer.

Utöver åtgärder i marina skyddade områden kommer det bli aktuellt bland annat att minska fiske med bottenpåverkande fiskeredskap i syfte att följa miljö kvalitetsnormerna i HVMFS 2012:18.

6.5.2 Problembeskrivning och analys för marina miljöer.

Påverkan från farliga ämnen och effekterna av för stor tillförsel av näringsämnen, övergödning, började uppmärksammas på 1970- och 1980-talet, men trots att åtgärder genomförts under lång tid finns problemen kvar och det behöver göras mera. Effekterna av övergödning verkar på en storskalig nivå på livsmiljötyperna på bottenarna och att åtgärda tillförseln och påverkan från näringsämnen är en viktig förutsättning både för att förbättra till gott tillstånd och för att möjliggöra både passiv och aktiv återetablering av arealer av livsmiljötyper. Fysisk påverkan är en belastning som är mera platsbestämd och ofta lokal även om bottenrålning sker över stora områden, men sekundära effekter på ekosystemen kan ske även utanför området där störningen finns.

Längs svenska västkusten började skräp att uppmärksammas redan på 1990-talet, men det tog lång tid innan problemen erkändes internationellt. Med havsmiljödirektivet tillkom ny EU-lagstiftning då skräp och även undervattensbuller fördes in. När det gäller skräp och buller är kunskapen om effekterna på arter och ekosystem sämre än när det gäller andra belastningar, men att fåglar, fiskar och däggdjur kan trassla in sig i skräp och att däggdjurs kommunikation påverkas av ljud är känt.

Trots tillgängliga förvaltningsåtgärder och styrmedel, satsningar på marint områdesskydd, samt ett generellt ökat fokus på skadelindringshierarkin vid olika verksamheter fortsätter exploateringen av grunda kustvattenområden i Sverige att öka. Det behövs en större tydlighet i åtgärdsarbetet på vad som måste göras för att förhindra försämring av speciellt de sårbara och grunda kustvattenmiljöerna samt förbättra deras tillstånd och öka deras utbredning. Därför behövs bättre underlag

för att koppla verksamheter till effekter och juridiskt stöd för att begränsa ytterligare exploatering. I vissa fall kan även befintliga verksamheter som är olämpligt placerade behöva omprövas.

Kombinationen av alla olika typer av påverkan, där förutom det som nämnts ovan även främmande arter och uttag av arter ingår, och att påverkan är både storskalig och lokal är en utmaning i arbetet med att nå gott tillstånd och för att återetablera livsmiljötyper och detsamma gäller för att förbättra livsmiljöerna för arter. Att olika typer av påverkan dessutom samverkar gör det inte enklare.

Påverkan på de marina ekosystemen är också gränsöverskridande varför samarbete med andra länder är nödvändigt. Detta sker redan inom ramen för havsmiljödirektivet och inom havsmiljökonventionerna Oskar och Helcom och att behovet finns framgår i artikel 14 punkterna 17 och 18 i förordningen. Sverige och våra grannländer är just nu i olika faser när det gäller att ta fram restaureringsplaner och ett lämpligt tillfälle för samordning mellan länderna bör vara tiden mellan att utkastet till plan ska lämnas och den slutliga planen.

Olika verksamheter i den marina miljön och deras beroende av havet och de marina ekosystemtjänsterna finns beskrivna i den ekonomiska analysen i Havs- och vattenmyndighetens rapport *Marin strategi för Nordsjön och Östersjön 2024-2029* från 2024. Marin turism och rekreation, yrkesfiske och fritidsfiske är verksamheter med starkt beroende av att ekosystemtjänsterna levererar medan en rad andra verksamheter har lågt beroende.

Tillståndet för livsmiljötyper

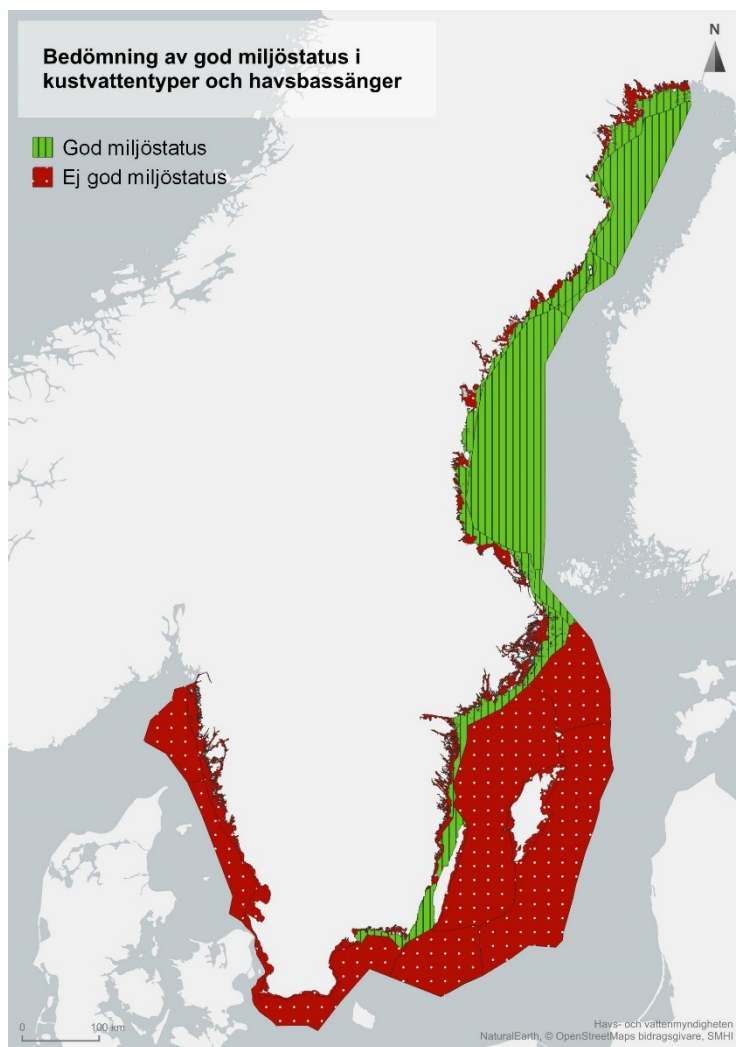
De marina ekosystem är inte i det tillstånd som de borde vara och detsamma gäller i många fall för livsmiljöerna för de utpekade arterna. Vad som påverkar och avståndet till önskvärt tillstånd varierar längs Sveriges långa kust och det varierar också mellan kust och utsjö. Förändringarna har pågått under många årtionden och det är inte givet att ekosystemen går att återetablera till där de var på 1950- eller 1960-talet även om belastningarna minskar, detta eftersom förändringarna kan ha gått för långt.

Utifrån bedömningar enligt havsmiljöförordningen och art- och habitatdirektivet är det känt att stora arealer inte är i gott tillstånd och att åtgärdsbehovet är stort.

De marina ekosystemen har under lång tid varit utsatta för såväl storskalig påverkan som mera lokal påverkan. Därtill har påverkan från klimatförändringar blivit alltmer påtagliga under de senaste decennierna. Vid den senaste bedömningen enligt havsmiljöförordningen som gjordes 2024⁶⁰ konstaterades att god miljöstatus i de flesta fall inte nås. Det har heller inte skett stora förändringar jämfört med bedömningen 2018, vilket stöds av de regionala havsmiljöbedömningarna som genomförts av Helcom och Oskar 2017 respektive 2023.

I den svenska bedömningen konstaterades att livsmiljöerna på bottenarna visar betydande störningar från mänsklig aktivitet, framför allt gäller det ler- och sandbottenar. Bland arter bedöms statusen för tumlare, sälar, och grupper av fåglar och fiskar med varierande resultat.

I bedömningen enligt art-och habitatdirektivet 2025 uppnådde ingen av de marina livsmiljötyperna som omfattas av artikel 4 gynnsam bevarandestatus i någon biogeografisk region (Figur 6.5.1). Att livsmiljötyperna inte uppnår gynnsam bevarandestatus beror på att kvaliteten bedömts vara dålig eller otillfredsställande. Utbredningen av de marina livsmiljötyperna bedöms däremot generellt som gynnsam.

Figur 6.5.1 Bedömning av havsbottnens integritet (deskriptor 6 i havsmiljödirektivet från bedömningen 2024). God miljöstatus bedöms per kustvattentyp och havsbassängernas utsjövatten. I bedömningen ingår fysisk störning, fysisk förlust och indikatorer som mäter effekter av övergödning. Från Havs- och vattenmyndighetens rapport 2024:12. [Marin strategi för Nordsjön och Östersjön](#)

HAV		SAMLAD BEDÖMNING 2019–2024			
KOD	NAMN	BOR	CON	MBAL	MATL
1130	Estuarier				
1140	Blottade ler- och sandbottnar				
1150	Laguner				
1650	Smala Östersjövikar				

Figur 6.5.2. Samlad bedömning av bevarandestatus i marin miljö, enligt Art-och habitatdirektivet, fördelat per biogeografiskt område. Grön=gynnsam status, gul= otillfredsställande, röd=dålig. BOR=boreal region, CON=kontinental. MBAL=marin baltisk, MATL=marin atlantisk.

Även bedömningarna 2025 av miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning och Hav i balans samt levande kust och skärgård stödjer bedömningen ovan om tillståndet.

Hur ser dagens förutsättningar ut för att uppnå förordningens mål och krav?

För att nå målen i förordningen är samordningen med genomförandet av både havsmiljöförvaltningen och vattenförvaltningen viktig. Arbetet behöver ske från källa till hav och ur ett samlat ekosystemperspektiv. Vad som sker i strandmiljöer och uppströms i vattendrag och sjöar påverkar i högsta grad både kustvattnet och utsjön. Ett stort antal arter, framför allt fiskarter, lever både limniskt och marint under olika perioder av sitt liv (leker/reproducerar sig, växer upp eller övervintrar).

Havsmiljöförvaltningen omfattar alla marina vatten och vattenförvaltningen omfattar kustvattnet och dessutom den tillförsel som sker från sötvatten. Inom båda dessa lagstiftningar pågår ett arbete med att uppdatera nu gällande åtgärdsprogram och beslut om dessa ska fattas senast i december 2027. Alla åtgärder inom nu gällande åtgärdsprogram enligt havsmiljöförordningen (ÅPH) som är relevanta i förhållande till målen i förordningen föreslås även i restaureringsplanen. I vissa fall kan flera åtgärder med likande mål komma att slås ihop. Åtgärder i ÅPH kommer också att modifieras och utvecklas och även nya kan tillkomma.

Åtgärder i ÅPH tas fram för att följa miljö kvalitetsnormerna i föreskrifterna HVMFS 2012:18. Där finns både specifika normer i förhållande till olika belastningar, till exempel fysisk störning av botten och tillförsel av näringsämnen, och den övergripande normen om god miljöstatus. Vad som kännetecknar god miljöstatus definieras även det i föreskrifterna. Föreskrifterna och ÅPH är därför viktiga verktyg för att nå målen i restaureringsförordningen både när det gäller passiva och aktiva åtgärder. Föreskrifterna kan också tillsammans med föreslagna författningsändringar spela stor roll när det gäller att förhindra avsevärd försämring.

Nollalternativ

Nollalternativet är fortsatt arbete med åtgärder inom olika befintliga åtgärdsprogram och inom den gemensamma fiskeripolitiken. Med dessa verktyg kommer ett närmande av målen i restaureringsförordningen att ske, men utan ändringar i arbetet med befintliga verktyg och ytterligare verktyg blir det inte fokus på de utpekade livsmiljötyperna. Det skulle kunna innebära svårigheter att ta del av den EU-finansiering av åtgärder som troligen kommer att knytas till naturrestaureringsförordningen.

6.5.3 Förslag och dess konsekvenser - för att nå mål och krav för marina miljöer

Insatserna behöver öka kraftigt för att på lång sikt bevara den biologisk mångfalden och de ekosystemtjänster som den marina miljön ger, samt för att säkerställa att kraven i naturrestaureringsförordningens för livsmiljötyper och arter efterlevs. Avgörande för detta, och för att överhuvudtaget nå de nationella målen och internationella åtaganden, är att stoppa den fortsatta förlusten och den pågående försämringen av viktiga och värdefulla livsmiljöer. Vidare måste det ges möjlighet att förbättra de kvarvarande livsmiljöernas kvalitet genom att dessa miljöer restaureras eller tillåts återhämta sig. Därigenom kan livsmiljötyper och ekosystemtjänster bibehållas och på sikt kan en nettoökning uppnås.

Det är både dyrt och i många fall inte ens möjligt att restaurera och återetablera livsmiljötyper. Det är därför mer kostnadseffektivt att undvika att förstöra (minska/undvika påverkan) och skydda de befintliga värdena (stärka områdesskyddet, inklusive strandskyddet) från början, än att återställa dem i efterhand.

För att nå målen för marina ekosystem ges följande förslag till regeringen:

1. Förstärkt åtgärdsgenomförande med stöd av åtgärdsprogrammet för havsmiljön (ÅPH)
2. Integrera naturrestaureringsförordning i havsmiljöförvaltningens processer
3. Komplettera och utveckla områdesskydd inklusive biotopskydd
4. Möjligheter att reglera fiske
5. Stärka arbetet med att återetablera marina livsmiljötyper
6. Förslag om utvidgning av miljöskyddsområde till ekonomisk zon
7. Integrering av naturrestaureringsförordningen i havsplaneringen
8. Ökade resurser för kartläggning, övervakning och kunskapsuppbyggnad för arter och livsmiljötyper

Förslag 1 Förstärkt genomförande av åtgärdsprogrammet för havsmiljön (ÅPH)

Myndigheterna föreslår att regeringen stödjer och tillför resurser för de åtgärder i ÅPH som identifierats som viktiga för genomförandet av både havsmiljöförordningen och naturrestaureringsförordningen.

Motiv och beskrivning

Åtgärdsarbete i marin miljö har sedan havsmiljöförordningens införande hållits samman inom havsmiljöförvaltningen. Inom havsmiljöförvaltningens sexåriga förvaltningsperioder och genom de fem steg som ingår i den marina strategin samordnas en stor del av det arbete som sker för att förbättra de marina ekosystemen. Varje förvaltningsperiod inleds med att göra en bedömning av havsmiljöns tillstånd (om god miljöstatus nås) och avslutas med åtgärder som samlas i ett åtgärdsprogram (ÅPH).

Kostnaderna för hela åtgärdsprogrammet beräknades i ÅPH 2015 till 2 miljarder för perioden 2016 till 2030 vilket ger en genomsnittlig kostnad på 133 miljoner per år för 32 åtgärder. Nyttorna med anledning av åtgärderna är beräknade till 6,8 miljarder för samma period. För tillkommande åtgärder i ÅPH 2021 beräknades kostnaden till 530 miljoner. Med ett spann mellan 180 och 870 miljoner för perioden 2022 till 2040 vilket ger en genomsnittlig kostnad på 29 (10-48) miljoner per år för de tillkommande 14 åtgärderna. Här är nyttorna beräknade till 7,26 miljarder per år. Nya beräkningar kommer att göras för det åtgärdsprogram som ska beslutas 2027.

Havs- och vattenmyndigheten är ansvarig för att genomföra alla steg inklusive genomförandet av åtgärdsprogrammet. För de specifika åtgärderna pekas andra myndigheter eller kommuner ut som ansvariga för genomförandet. Nästa åtgärdsprogram ska beslutas senast i december 2027 och skickas ut för samråd i november 2026. Processen med att modifiera de åtgärder som beslutades 2021 och ta fram nya åtgärder pågår. Åtgärderna i restaureringsplanen kan därför behöva uppdateras senare.

Samordningen mellan havsmiljöförvaltningen och restaureringsplanen är central för att förbättra de marina ekosystemens tillstånd, inte minst för att havsmiljöförvaltningen tillsammans med vattenförvaltningen arbetar med att minska många av de belastningar som negativt påverkar såväl de utpekade livsmiljötyperna som livsmiljöer för utpekade arter. Att kopplingen ska göras är också tydligt uttalad i NRF och i vägledande svar från EU-kommissionen. Åtgärderna i åtgärdsprogrammet riktas mot olika myndigheter och kommuner och en stor del av åtgärderna riktas mot Havs- och vattenmyndigheten.

Utgångspunkten för åtgärderna är miljö kvalitetsnormerna i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter 2012:18. Miljö kvalitetsnormerna med indikatorer i bilaga 3 är inriktade på de mänskliga belastningar och nyttjade som påverkar havsmiljön och pekas ut i havsmiljödirektivet, medan normen om god miljöstatus även är inriktad på artgrupper, livsmiljöer och näringsvävar. Flertalet av de befintliga åtgärderna i åtgärdsprogrammet för havsmiljön har tillsammans med

åtgärder inom vattenförvaltningen bäring på de identifierade områdena i restaureringsförfordningen framför allt genom den typ av åtgärder som i förfordningen kallas passiva. Det handlar till exempel om att minska tillförsel av näringsämnen, farliga ämnen, marint skräp såsom plast och undervattensbuller, att minska fysisk påverkan på bottenarna och hindra etablering av främmande arter men också åtgärder om att förbättra skyddet av livsmiljötyper och arters livsmiljöer till exempel genom utökat/förbättrat områdesskydd. Detaljerad beskrivning av befintliga åtgärder finns i faktablad i åtgärdsprogrammet för havsmiljön som beslutades 2021. I åtgärdsprogrammen som beslutades 2015 och 2021 inklusive deras underlag finns även beskrivning av samhällsekonomiska konsekvenser och kostnadsnyttoanalyser. I tabell 6.5.8 nedan listas de relevanta åtgärderna.

Potentiella nya åtgärder håller på att utredas och kommer att beskrivas, inklusive konsekvenser och kostnadsnyttoanalys, i den remissversion av kommande åtgärdsprogram som planeras att skickas ut i november 2026. Befintliga åtgärder kan då också komma att modifieras. Av dessa skäl kan utkastet till plan behöva uppdateras innan slutligt beslut.

Tabell 6.5.8 Beslutade åtgärder i ÅPH som är bidrar till att nå målen i restaureringsförfordningen. Korsreferens till åtgärder i åtgärdsprogrammet för havsmiljön 2021 ([Marin strategi för Nordsjön och Östersjön](#))

Åtgärdsbehov för naturrestaureringsförfordningen	Nr ÅPH 2021
Förbättra förutsättningarna för olika arter och funktionella grupper av fisk i kustvatten Åtgärderna innehåller olika typer av regleringar när det gäller art- och storleks-selektivitet och fredningsområden för att på sikt gynna populationer av fisk och fiskesamhället som helhet. Åtgärderna inkluderar också fiskars strukturerande roll i ekosystemet och kan därmed gynna flera livsmiljötyper och specifika fiskarters livsmiljöer. Koppling till normerna C.3 och C.4 i havsmiljöföreskrifterna HVMFS 2012:18. Åtgärderna bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter.	4, 5, 6, 35
Förbättra och återställa sjögräsbäddar (ålgräs och andra rotade undervattensväxter) För att förbättra livsmiljötypen behövs främst passiva men även aktiva åtgärder. Det finns behov av att både förbättra tillståndet och att återetablera areal. När det gäller passiva åtgärder är åtgärder för att minska övergödningseffekter och fysisk påverkan viktiga. Det finns utarbetade metoder för aktiv restaurering. Denna åtgärd verkar tillsammans med åtgärderna under styrmedlet <i>Stärka arbetet med att återetablera marina livsmiljötyper</i>. Åtgärden bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter.	29, 30, 31
Förbättra och återställa makroalgskogar samt mussel- och ostronbankar För att förbättra livsmiljötypen behövs främst passiva men även aktiva åtgärder. Det finns behov av att både förbättra tillståndet och att återetablera areal. När det gäller passiva åtgärder är åtgärder för att minska	29, 30

Åtgärdsbehov för naturrestaureringsförordningen	Nr ÅPH 2021
övergödningseffekter och fysisk påverkan viktiga, men även begränsning av spridning av främmande arter kan vara viktig. Behov av utveckling av metoder för aktiv restaurering finns också. Denna åtgärd verkar tillsammans med åtgärderna under styrmedlet <i>Stärka arbetet med att återetablera marina livsmiljötyper</i>. Åtgärden bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter.	
Minska fysisk påverkan på bottnarna Fysisk påverkan sker på flera olika sätt och kan vara olika i olika livsmiljötyper. Att minska arealen trålsvept yta är en viktig del, men även annan fysisk påverkan till exempel ankring, påverkan från propellrar i grunda kustområden ingår liksom störning från olika typer av muddring. Koppling till normerna D.1 och D.4 i havsmiljö-föreskrifterna HVMFS 2012:18. Åtgärden bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter.	29, 30, 36,
Förbättrat skydd av arter och livsmiljötyper Inrätta nya marina skyddade områden och andra rumsliga skyddsåtgärder i tillräcklig omfattning för att dessa ska stödja ett gott tillstånd nås. Innehåller också uppbyggnad av kunskap om livsmiljötyper och listade arter och att ta fram övergripande ramar för nationella åtgärdsprogram för arter och livsmiljötyper i marin miljö samt samordna arbetet nationellt. Det finns även flera andra förslag om områdesskydd kopplat till restaureringsplanen, se rubrik nedan <i>Komplettera och utveckla områdesskydd och biotopskydd</i>.	24-28
Minska övergödningens effekter genom att minska tillförseln av näringsämnen Övergödning påverkar i stort sett alla livsmiljötyper och livsmiljöer för arter i majoriteten av Sveriges marina vatten i större eller mindre grad. Åtgärder för att minska näringstillförseln är därför centrala både för att förbättra tillståndet och för att gynna naturlig återetablering av livsmiljötyper. Koppling till normen A.1 och normen om god miljöstatus när det gäller övergödning i havsmiljöföreskrifterna HVMFS 2012:18. Havs- och vattenmyndigheten har också två pågående regeringsuppdrag om "Förbättrad havsmiljö och minskad övergödning i Östersjön" och " ". Resultaten från dessa uppdrag är viktiga för hur tillförseln av näringsämnen till havet ska kunna minska för att nå flera olika mål. resultat är viktigt. Åtgärden bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter.	10-12
Minska tillförseln av farliga ämnen Effekter av farliga ämnen kan förekomma i alla livsmiljötyper och livsmiljöer för arter och åtgärder för att minska tillförseln gynnar marina ekosystem på en generell nivå. Koppling till normerna B.1 och B.2 i havsmiljöföreskrifterna HVMFS 2012:18. Åtgärden bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter.	16, 17, 37, 38, 40, 41

Åtgärdsbehov för naturrestaureringsförordningen	Nr ÅPH 2021
Hindra etablering och spridning av främmande arter Främmande arter kan påverka alla livsmiljötyper och livsmiljöer för arter, men effekterna beror på vilka arter det handlar om. Koppling till normen C.1 i havsmiljö-föreskrifterna HVMFS 2012:18. Åtgärden bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter.	1
Minska nivåer av och spridning av undervattensbuller Olika typer av undervattensbuller kan påverka olika arter. Den mesta kunskapen finns när det gäller däggdjur och fisk. Åtgärder kan handla om att på olika sätt begränsa såväl impulsivt som kontinuerligt undervattensbuller i tid och rum. Koppling till normerna E.2 och E.3 och E.4 i havsmiljöföreskrifterna HVMFS 2012:18. Åtgärden bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter, särskilt marina däggdjur och fiskarter.	43
Minska tillförseln av och mängden skräp Skräp kan påverka både livsmiljötyper och livsmiljöer för arter. Problemen är större i Västerhavet än i Östersjön. Arbetet med att minska mängden skräp stöds också av EU:s engångsplastdirektiv. Åtgärder handlar både om att på olika sätt förebygga nedskräpning från land och utveckling och insamling av fiskeredskap. Koppling till normerna E.5 och E.6 i havsmiljöföreskrifterna HVMFS 2012:18. Åtgärden bidrar även till att förbättra livsmiljöer för arter.	19, 20, 21 22,23, 42

Konsekvenser av förstärkt åtgärdsgenomförande med stöd av åtgärdsprogrammet för havsmiljön (ÅPH)

Detta förslag innebär dels en integrering av naturrestaureringsförordningen i det redan pågående arbete med åtgärdsprogrammet för havsmiljön, dels en förstärkning av åtgärdsgenomförandet. Fokus ligger främst på arbetet med åtgärder men det är också viktigt för att integrera naturrestaureringens krav i de övriga delarna i havsmiljöförvaltningen (definition och bedömning av god miljöstatus, miljö kvalitetsnormer och i befintlig övervakning inom den marina strategin genom att till exempel öka precisionen till EUNIS 4-nivån), inte minst för att åtgärdsgenomförandet ska bli mer effektivt.

Det finns flera beröringspunkter och gemensamma målsättningar mellan naturrestaureringsförordningen och hela den svenska marina strategin, inklusive åtgärdsprogrammet för havsmiljön och dessutom en koppling till vattenförvaltningen. Bland annat behöver livsmiljötyper på relevant nivå (EUNIS 4) och arters livsmiljöer vävas in i arbetet. I tabellen ovan visas de viktigaste korsreferenserna till åtgärderna i det gällande åtgärdsprogrammet. Åtgärdsprogrammet för havsmiljön består av breda åtgärder som ofta innebär många insatser av flera olika samhällsaktörer för att nå målet. Insatserna och

åtgärds genomförandet behöver förstärkas inom flera åtgärdsområden för att god miljöstatus och gott tillstånd i livsmiljöerna ska kunna uppnås.

Att integrera naturresteringsförelörningen krav i det pågående arbetet ger flera administrativa effektivitetsvinster. Det har dock inte varit möjligt att avgränsa dessa positiva konsekvenser för att integrera frågorna. Konsekvenserna för åtgärden i åtgärdsprogrammet har redan estimerats i den konsekvensutredning som sammanställdes inför beslut av åtgärdsprogrammet, se Marin strategi för Nordsjön och Östersjön, Åtgärdsprogram för havsmiljön 2022-2027 enligt havsmiljöförelörningen, Rapport 2021:20. För de åtgärder som beslutades 2015 och fortfarande pågår finns motsvarande underlag i God havsmiljö 2020 Marin strategi för Nordsjön och Östersjön Del 4: Åtgärdsprogram för havsmiljön rapport-2015-30-atgardsprogram-for-havsmiljon.pdf.

Ett nytt åtgärdsprogram håller på att utformas och remiss och samråd genomförel under 2026. Åtgärden tas fram med miljökalitetsnormerna som utgångspunkt men det har varit en strävan att samordna processerna och även ta hänsyn till restaureringsförelörningen krav, särskilt som de övergripande målen i de två lagstiftningarna är desamma, nämligen god miljöstatus respektive gott tillstånd. Detta innebär att konsekvenserna av det förstärkta åtgärds genomförande som krävs kommer att konsekvensutredas 2026, inför beslutet av nytt åtgärdsprogram för havsmiljön.

Övriga konsekvenser

Flera relevanta konsekvenser kopplat till åtgärdsarbete och god miljöstatus har även utretts i Marin strategi för Nordsjön och Östersjön 2024–2029 Bedömning av miljöstillstånd och socioekonomisk analys, Rapport 2024:12.

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förelagen förändring genomförel för att efterleva krav och skyldigheter i EU:s restaureringsförelörning.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Förelaget utvärderas i samband med att en ny restaureringsplan tas fram 2031.

Förslag 2 Integrera naturrestaureringsförordning i havsmiljöförvaltningens processer

Myndigheterna föreslår att regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag samt resurser att genomföra följande:

Utreda anpassning av havsmiljöförordningen

Utredning om att integrera naturrestaureringsförordningens krav och livsmiljöer i havsmiljöförordningen.

Anpassa havsmiljöföreskrifterna

Anpassa havsmiljöföreskrifterna till naturrestaureringsförordningens krav och livsmiljöer (normerna blir tydligare i förhållande till NRF)

Vägledningsarbete

Ta fram vägledningar om tillämpning av naturrestaureringens krav i de marina livsmiljötyperna i förhållande till miljöbalken, plan- och bygglagen och havsmiljöföreskrifterna.

Motiv och beskrivning

Utreda anpassning av havsmiljöförordningen

Det finns goda förutsättningar att integrera naturrestaureringens krav och dess livsmiljötyper i det arbete som sker under havsmiljöförordningen och därigenom möjliggöra att havsmiljöförvaltningen även omfattar naturrestaureringsförordningen. Det behöver utredas om det finns behov av att göra tillägg i havsmiljöförordningen för att förtydliga främst kraven kopplade till artikel 5 i restaureringsförordningen.

Anpassa havsmiljöföreskrifterna

I havsmiljöföreskrifterna (HVMFS 2012:18 som är en del av det svenska genomförandet av havsmiljödirektivet beskrivs vad som är god miljöstatus och anges även miljökvalitetsnormer för att nå god miljöstatus. I restaureringsförordningen uttrycks kvalitetskravet som gott tillstånd, vilket ska uppnås i livsmiljötyper och relevanta arters livsmiljöer. Det finns starka kopplingar mellan "gott tillstånd" och "god miljöstatus", vilket gör det lämpligt att samordna, särskilt när det gäller livsmiljötyper på bottenarna. Indelningen av livsmiljötyper bygger dessutom på samma klassificeringssystem i båda lagstiftningarna, då EUNIS-systemet även valdes för restaureringsförordningen för marina ekosystem. Restaureringsförordningen har dock högre krav på detaljeringsnivå (EUNIS 4) jämfört med havsmiljödirektivet (EUNIS 3). Oavsett kraven i havsmiljödirektivet finns motiv för att öka detaljeringsnivån när det gäller definitionen av god miljöstatus för livsmiljöer på bottenarna och det är därför lämpligt att samordna med restaureringsförordningen. Om god miljöstatus definieras på nivån EUNIS 4 möjliggörs också att miljökvalitetsnormerna med indikatorer också kan ha målvärden på samma nivå. En samordning av kraven enligt havsmiljöförordningen

och naturrestaureringsförordningen bör innebära en förenkling i tillämpning av båda lagstiftningarna till exempel vid provning av olika verksamheter.

I den adaptiva förvaltningen enligt havsmiljöförordningen ska havsmiljöföreskrifterna ses över för eventuell uppdatering minst vart sjätte år. Det kan, mot bakgrund av kraven som tillkommer genom naturrestaureringsförordningen, finnas behov av att tidigarelägga den uppdatering som är planerad att beslutas 2029. Samtidigt kommer det att krävas nya underlag av olika slag för att ta fram tröskelvärden och målvärden som är specifika för livsmiljötyperna i bilaga II till restaureringsförordningen, vilket kräver både tid och resurser och ska det tas fram på kort tid krävs ytterligare förstärkningar under denna tid.

Vägledning

Vägledning är viktigt verktyg för att öka kunskapen och för att inte riskera att fortsätta förlora eller ytterligare försämra tillståndet i de marina livsmiljötyperna. Trots att åtgärder för att skydda kustmiljöer har införts under många år, som till exempel marint områdesskydd, fortsätter den kustnära påverkan att öka, med kontinuerliga förluster av vegetationsklädda bottnar och andra viktiga livsmiljöer som följd.

Redan idag finns ett behov av mera vägledning för tillämpning av miljökvalitetsnormer i marin miljö. Med restaureringsförordningens krav och de andra livsmiljötyper som pekas ut i bilaga II till förordningen ökar behovet av vägledning i förhållande till såväl miljöbalken som plan och bygglagen, så att alla aspekter integreras vid till exempel provning samt att alla relevanta bestämmelser blir en del av svensk havsförvaltning och samhällsutveckling.

Konsekvenser av att integrera naturrestaureringsförordning i havsmiljöförvaltningens processer

Konsekvenserna för förslagen är huvudsakligen av administrativ karaktär. Konsekvenser förväntas således mestadels bestå av administrativa kostnader för statlig sektor. Flera förslag kan dock leda till betydande konsekvenser utanför den statliga sektorn i genomförandet när utredningarna slutförts. Detta gäller i synnerhet ändringar i havsmiljöföreskrifterna men även vägledningsarbetet kan tänkas få betydande konsekvenser när dessa implementeras. Dessa beslut ligger dock ett eller två steg framåt i processen och kommer också att konsekvensutredas inför dessa beslut.

Konsekvenser för Staten

Utreda ytterligare anpassning havsmiljöförordningen: Konsekvenser av förslaget som rör havsmiljöförordningen väntas bli relativt små och administrativa. Havs- och vattenmyndighetens *utredning* av hur havsmiljöförordningen behöver anpassas till naturrestaureringsförordningen antas endast uppgå till 0,2 årsarbetskrafter, motsvarande en kostnad på 0,375 M SEK.

Anpassa havsmiljöföreskrifterna: Konsekvenserna av att anpassa havsmiljöföreskrifterna beror på när i tid detta arbete ska göras.

Havsmiljöföreskrifterna uppdateras åtminstone en gång under varje förvaltningsperiod inom det ordinarie havsmiljöarbetet. Om integreringsarbetet kan göras inom det ordinarie arbetet, planerat till 2029, blir de tillkommande konsekvenserna/kostnaderna mindre än om de ska göras tidigare. Arbetet med att integrera naturrestaureringsförordningens krav i föreskrifterna, till exempel att anpassa till EUNIS nivå 4, jämfört med ordinarie revideringsarbete är svårt att skilja ut. En arbetsinsats motsvarande en årsarbetskraft uppskattas för detta arbete, motsvarande en kostnad 1,5 mkr.

Ny vägledning: Att ta fram en vägledning är även det en administrativ åtgärd som främst berör Havs- och vattenmyndigheten och uppskattas till en årsarbetskraft, motsvarande en kostnad på 1,5 mkr, för arbetet med att ta fram vägledningen samt att samråda med övriga berörda myndigheter.

Konsekvenser för kommuner och regioner:

Inga konsekvenser av förslaget. Vissa konsekvenser kan uppstå i efterkommande beslutssteg, beroende på vad som föreslås och sedan beslutas. Detta förslag omfattar enbart en utredning och inget utrett styrmedelsförslag med konsekvenser. Vid ändringar i förordning eller föreskrifter ingår konsekvensutredning.

Konsekvenser för företag

Konsekvenser kan främst uppstå i efterkommande steg beroende vad som föreslås och sedan beslutas. Vid ändringar i förordning eller föreskrifter ingår konsekvensutredning. Om den föreslagna utredningen resulterar i ett förslag om samordning mellan havsmiljöförordningens miljö kvalitetsnormer och naturrestaureringsförordningens ”gott tillstånd”, så kommer det att innebära att företag får en förenklad kravnivå i samband med tillståndsprövning och tillsyn.

Konsekvenser för andra enskilda

Inga konsekvenser av förslaget. Konsekvenser kan uppstå i efterkommande steg beroende på vad som föreslås och sedan beslutas. Vid ändringar i förordning eller föreskrifter ingår konsekvensutredning.

Övriga konsekvenser

Inga konsekvenser av förslaget. Konsekvenser kan uppstå i efterkommande steg beroende på vad som föreslås och sedan beslutas.

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreslagen förändring genomförs för att efterleva krav och skyldigheter i EU:s restaureringsförordning.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Förslaget utvärderas i samband med att en ny restaureringsplan tas fram 2031.

Förslag 3 Komplettera och utveckla områdesskydd inklusive biotopskydd

Öka takten och förbättra kvalitet

Myndigheterna föreslår att regeringen stärker arbetet med marint områdesskydd så att målen i naturrestaureringsförordningen nås. Arbetet behöver samordnas med de regionala planerna för marint områdesskydd så att målet om 30 procent skydd uppnås.

Översyn av skötsel- och bevarandeplaner

Myndigheterna föreslår även att regeringen ger i uppdrag till länsstyrelser att uppdatera befintliga skötsel- och bevarandeplaner så att skyddet förstärks för livsmiljötyper och arter som berörs av naturrestaureringsförordningen. Regeringen kan komplettera uppdraget med en tidsbegränsad förstärkning av resurserna. Havs- och vattenmyndigheten bör även uppdras att prioritera och vägleda länsstyrelsernas arbete.

Djur- och växtskyddsområden - Sälskyddsområden

Myndigheterna föreslår att regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att göra en översyn av djur- och växtskyddsområden där skyddet är särskilt inriktat på att skydda sälpopulationer. Översynen bör omfatta uppföljning av skyddets effekt på sälpopulationerna, för att säkerställa att områdena fyller syftet.

Översyn av marint biotopskydd

Myndigheterna föreslår att regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att göra en översyn av biotopskyddet för att föreslå flyttning av biotoper mellan listorna i förordningen om områdesskydd och för att inkludera fler marina livsmiljöer i områdesskyddsförordningen.

Sammantaget behöver regeringen förstärka anslaget för marint områdesskydd med 40 miljoner kronor per år fram till 2040. Förstärkning adresserar de ytterligare kostnaderna som naturrestaureringsförordningen medför. Kostnadsuppskattning förutsätter att befintlig budget är oförändrad.

Motiv och beskrivning

Enligt naturrestaureringsförordning kan områdesskydd och i synnerhet strikt skydd i vissa fall vara tillräckligt för att livsmiljötyperna ska återhämta sig. Kravet på icke-försämring av livsmiljötyper gäller även innan eventuella restaureringsåtgärder har utförts (se artiklarna 4.7 och 5.7). För att säkerställa icke-försämring kan det därför bli nödvändigt att inrätta nytt och/eller stärka befintligt formellt skydd, beroende på vilka de negativa påverkansfaktorerna är för livsmiljötypen i fråga. Ett områdesskydd kan i många fall ersätta andra åtgärder och styrmedel som eventuellt kan vara svårt att implementera juridiskt eller att få till stånd av andra anledningar. Å andra sidan kan områdesskyddet innebära att annan markanvändning försvåras.

Aktiva restaureringsåtgärder kan med fördel kombineras med områdesskydd för att underlätta planering och genomförande av restaureringsåtgärder, säkerställa att de

positiva effekterna på tillståndet bibehålls på lång sikt och att mark- och vattenägare får ersättning för de olägenheter restaureringen kan medföra.

Följande förstärkningar behövs i områdesskyddet för att nå målen i NRF

Öka takten och förbättra kvaliteten

Det finns redan idag konkreta målsättningar för marint områdesskydd i de regionala planerna för marint områdesskydd i Västerhavet (2020), Egentliga Östersjön (2022) och Bottniska viken (2022). Om målsättningar nås i planerna kommer det att bidra till att både bättre tillstånd och kravet på icke försämring av marina livsmiljötyper och arters livsmiljöer. Det marina områdesskyddsarbetet har fokuserat på att få till ett representativt, funktionellt och ekologiskt sammanhängande nätverk av skyddade områden och har resulterat i att ca 15 procent av den marina miljön omfattas av områdesskydd. Av statusrapporten för akvatiskt områdesskydd (2025) framgår att ett effektivt skydd förutsätter att regleringar i många skyddade områdena behöver ses över och att bristande kunskapsunderlag om den marina miljön är en bromskloss i arbetet. Med nuvarande takt kommer målet om minst 30 procent skydd nås först 2045. NRF innebär att ett förstärkt formellt områdesskydd i en större utsträckning blir relevant för marina miljöer där tillståndet är dåligt, i synnerhet inom Natura 2000-områden.

Översyn av skötsel- och bevarandeplaner för skyddade områden samt skyddsbeslutens syfte, skäl och föreskrifter.

Alla skyddade områden ska antingen ha en skötsel- eller bevarandeplan enligt 3 respektive 17 §§ i förordning om områdesskydd (1998:1252). En översyn av planerna behövs för att vid behov inkludera skydd även för livsmiljötyperna i NRF samt att föreslå restaureringsåtgärder. Det är angeläget att skötsel- och bevarandeplanerna görs lättillgängliga i digital form i en databas för att det ska gå att på nationell nivå kunna följa upp och sammanställa statusen för tillståndet, bevarandemål och åtgärder i alla skyddade områden.

Befintliga nationella skyddsbeslut (naturreservat, biotopskydd, djur- och växtskyddsområden och nationalpark) behöver också ses över för att säkerställa att besluten inkluderar förordningens livsmiljötyper och arters livsmiljöer på ett ändamålsenligt sätt. För att kraven på icke-försämring (artiklarna 4.11, 4.12, 5.9 och 5.10) ska kunna nås behöver skötsel- och bevarandeplaner och föreskrifter för befintliga skyddade områden hållas uppdaterade.

Djur- och växtskyddsområden - Sälskyddsområden

Översyn av sälskyddsområden: Sälskyddsområdena bidrar till att skydda en del av sälarternas livsmiljö under en känslig del av deras livscykel (när de föder/har ungar och när de ömsar päls). Sälarna kan av olika anledningar flytta sig/byta områden och det kan därför behövas en översyn av områdena så att dessa fortfarande är relevanta, eller om det finns behov av att skydda andra områden för att fylla behovet bättre. Detta är lämpligt som ett uppdrag till länsstyrelserna.

Översyn av marint biotopskydd

Översyn av biotopskyddet föreslås genom att föra in flera livsmiljöer och eller flytta livsmiljöer mellan bilagorna i förordningen om områdesskydd.

Biotopskyddsområde är en form av områdesskydd som kan användas för att skydda små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Syftet med att skydda sådana biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stora värden för djur- och växtarter. Det kan handla om biotoper som innehåller för arter viktiga strukturer och funktioner, eller som utgör tillflyktsorter, restbiotoper och spridningskorridorer i ett i övrigt ensartat eller fragmenterat landskap.

Olika livsmiljöer finns i olika bilagor till områdesskyddsförordningen (1998:1252) där listning i bilaga 1 innebär ett generellt skydd medan listning i bilaga 2 och 3 innebär att ett område där livsmiljön finns kan inrättas som biotopskyddsområde.

Marina biotoper som idag kan inrättas och skyddas som biotopskyddsområde enligt bilaga 3:

- Mynningsområden vid havskust
- Rev av ögonkorall
- Helt eller delvis avsnörda havsvikar
- Grunda havsvikar
- Ålgräsängar
- Biogena rev
- Strand- eller vattenmiljöer som hyser bestånd av hotade eller missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade eller missgynnade arters fortlevnad

Det finns behov av att utöka möjligheterna att inrätta biotopskyddsområden för de marina livsmiljötyper som nämns i naturrestaureringsförordningen och som inte omfattas av de befintliga listorna som finns idag. Det ska enligt bestämmelsens lydelse vara fråga om "små" mark- eller vattenområden och att dessa är "lätt igenkännbara".

I syfte att förhindra försämring och ytterligare förluster av särskilt värdefulla livsmiljötyper föreslås att generellt biotopskydd för vissa livsmiljötyper införs med stöd av 7 kap. 11 § första stycket 1 miljöbalken och 5 § i förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Exempelvis ingår idag inte djupa revmiljöer och ålgräsängar i det generella biotopskyddet.

Ålgräsängar finns på relativt grunt vatten, oftast ner till ca 6 meters djup. De bedöms vara lätt igenkännbara och möjliga att upptäcka med relativt enkla undersökningsmetoder. De är i regel "små" förekomster som normalt underskrider 20 hektar i storlek. Livsmiljötypen bedöms därför kunna omfattas av det generella biotopskyddet och förtecknas i bilaga 1 i förordningen om områdesskydd så att samtliga förekomster av ålgräsängar omfattas av biotopskydd eftersom biotopen generellt är i stort behov av skydd.

För djupa revmiljöer kan skyddet även lösas genom att komplettera beskrivningen av den redan listade biotopen "Strand- eller vattenmiljöer som hyser bestånd av hotade eller missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade eller missgynnade arters fortlevnad" med arter (hornkoraller och svampdjur) kopplade till djupa revmiljöer i bilaga 3 till förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken.

Konsekvenser av att komplettera och utveckla områdesskydd

Sammantaget behöver regeringen förstärka anslaget för marint områdesskydd med 40 miljoner kronor per år fram till 2040. Förstärkning adresserar enbart de ytterligare kostnaderna som naturrestaureringsförordningen medför. Kostnadsuppskattning för tillkommande insatser förutsätter att befintlig budget är oförändrad. Kostnader ska användas för att genomföra följande fem åtgärder, se beskrivningar ovan.

1. Öka takten och förbättra kvalitet i marint områdesskydd
2. Översyn av skötsel- och bevarandeplaner
3. Djur- och växtskyddsområden - Sältskyddsområden
4. Översyn och utökningar av biotopskydd

För förslag 1 och 2 ovan förväntas hela kostnaden falla inom ovanstående kostnadsuppskattning. Punkterna 3 och 4 har dels en administrativ utredningsdel, dels en mer aktiv del som bidrar till att nå målen i förordningen. Till exempel behöver författningsstöd beslutas för att det ska vara möjligt att inrätta områdesskydd även för andra områden än Natura 2000 i svensk ekonomisk zon. Se förslag 7 om utvidgning av miljöskyddsområde till ekonomisk zon. När det finns kan man fatta beslut om skydd även för andra livsmiljötyper än de som skyddas i art- och habitatdirektivet i ekonomisk zon. När det finns kan man fatta beslut om skydd för livsmiljötyper även i ekonomisk zon. Detsamma gäller för djur- och växtskyddsområden och för utökningar i biotopskydd.

Konsekvenser för Staten

De sammantagna kostnaderna för staten har beräknats till 40 miljoner kronor per år med start 2027 fram till åtminstone 2040 för att nå naturrestaureringsförordningens krav. Det uppskattas att cirka trettio procent (12 mkr) går till intrångsersättning och skötsel och fördelas därmed via anslag 1.14. Övriga 28 mkr per år fördelas till anslag 1:11. - och vattenmyndigheten uppskattas använda cirka 4 mkr till nationella dataunderlag, samordning/sakstöd och andra stödjande insatser och 24 mkr delas ut till kustlänsstyrelser för åtgärder. Kustlänsstyrelserna förväntas även förfoga över de 12 mkr som fördelas via Naturvårdsverkets anslagposter.

För de administrativa delarna av förslagen till regeringen beräknas en årsarbetskraft per uppdrag. Det summerar till två årsarbetskrafter för djur- och växtskyddsområden och översyn av biotopskyddet.

Konsekvenser för kommuner och regioner:

Kommuner berörs av de delar av marint områdesskydd som ligger närmast kusten.

Konsekvenser för företag

Företag kan beröras direkt och indirekt av områdesskydd när nya områden skyddas.

Konsekvenser för andra enskilda

Enskilda upplever vanligtvis positiva konsekvenser av områdesskydd.

Områdesskydd kan även innebära vissa begränsningar som kan ge negativa konsekvenser, såsom minskade möjligheter till fritidsfiske. Om arbetet utökas enligt förslaget, kommer konsekvenserna sannolikt övervägande bli positiva.

Övriga konsekvenser

Inga relevanta

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreslagen förändring genomförs för att efterleva krav och skyldigheter i EU:s restaureringsförordning.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Förslaget utvärderas i samband med att en ny restaureringsplan tas fram 2031.

Förslag 4 Stärka arbetet med att återetablera marina livsmiljötyper

Återetablering av livsmiljötyper genom aktiva åtgärder

Myndigheterna föreslår att regeringen ger uppdrag till kustlänsstyrelserna att i samverkan med Havs- och vattenmyndigheten ta fram regionala planer (åtgärdslistor) för restaurering, för att snabba på och öka åtgärdstakten.

Myndigheterna föreslår att regeringen stegvis förstärker arbetet och anslaget till 90 mkr per år för att återetablera marina livsmiljötyper genom aktiva åtgärder fram till 2030. Åtgärdsgapen för naturrestaureringsförordningen ökar kraftigt mellan 2030 och 2040 och utökningen behöver sannolikt, som minst vara kvar.

Genom aktiva restaureringsåtgärder kan framför allt följande marina livsmiljötyper återetableras och förbättras.

- Kustnära våtmarker (livsmiljötyperna 1130 och 1140 i artikel 4)
- Laguner (trösklar) (livsmiljötyp 1150 i artikel 4)
- Ålgräs och annan rotad undervattensvegetation samt kransalger (Grupp 1 i artikel 5)
- Makroalgskogar (grupp 2 i artikel 5)
- Blåmussel- och ostronbankar (grupp 3 i artikel 5)

Motiv och beskrivning

Grunda kustvattenmiljöer är mycket produktiva och innehåller många värdefulla livsmiljöer med stor biologisk mångfald. De spelar en central roll och förser människan med många viktiga ekosystemtjänster. I grunda, vågskyddade områden hittas ofta mycket höga naturvärden då till exempel bottnar med ängar av ålgräs och annan vegetation finns där. Kustvattenmiljön är också den del av havet som används mycket av människan, och ofta är mänskliga aktiviteter och fysisk påverkan koncentrerade till samma känsliga områden. I de kustnära miljöer återfinns flera av grupperna av marina livsmiljötyper i artikel 5 och även de marina livsmiljötyperna som tas upp i artikel 4 i förordningen och dessutom är de viktiga för många av de arter av till exempel fåglar och fiskar, som ingår i förordningen. Dessa miljöer är lämpliga för restaurering genom återetablering av livsmiljöer genom så kallade aktiva åtgärder. Detta arbete behöver intensifieras inför 2030.

För livsmiljötyperna ovan är även andra, ofta passiva, åtgärder en förutsättning för att gynna förbättring av dem till gott tillstånd och återetablering genom naturlig spridning. Exempel på sådana passiva åtgärder är minskningar i näringstillförsel och andra belastningar som finns under styrmedlet "Förstärkt åtgärds genomförande med stöd av åtgärdsprogrammet för havsmiljön (ÅPH)" och inte minst åtgärdsprogrammen enligt vattenförvaltningsförordningen (ÅPV). Även åtgärderna under styrmedlet "Komplettera och utveckla områdesskydd och biotopskydd" och ytterligare åtgärder som samverkar bidrar till återetablering. Därigenom kan de ekosystemtjänster som tillhandahålls bibehållas och på sikt kan en nettoökning uppnås.

Åtgärder för att förhindra fortsatt förlust av livsmiljötyper och dess arter är en annan viktig del och dessa finns i kapitlet om författningsändringar och beskrivs även i kapitel 7 om att förhindra avsevärd försämring.

Som framgår ovan finns i den marina miljön ett stort behov av både aktiv och passiv restaurering. Aktiv restaurering med fysiska åtgärder är en ganska ny, men växande verksamhet (se Havs- och vattenmyndighetens rapporter [2025:11](#) och [2025:12](#) från de marina restaureringskonferenser som hålls vartannat år). En stor del av arbetet med aktiv restaurering finansieras idag av Havs- och vattenmyndigheten och landets kustlänsstyrelser men det konkreta åtgärdsarbetet genomförs av många aktörer. Det är svårt att estimerar behovet av restaureringsinsatser fram till 2050 då behovet också beror på i vilken grad pågående och framtida förluster stoppas. Idag pågår en nettoförlust av livsmiljöer genom exempelvis en ökad fysisk exploatering (Hav rapport 2025:15 och bilagorna D1-D5)². Restaureringstakten idag understiger därför kraftigt förlusten av biologiskt värdefulla livsmiljöer per år. Aktiv restaurering är viktigt för specifika områden för att påskynda återhämtning och/eller återetablering, men kan inte lösa ut hela åtgärdsbehovet. Exempelvis kan det gå att aktivt restaurera cirka 0,5 kvadratkilometer ålgräsängar fram till och med 2030 (Tabell 6.5.10), men det skattade betinget för samma period ligger på cirka 16 kvadratkilometer (se tabell 6.5.9).

Tabell 6.5.9. Behov av ålgräsrestaurering i Västerhavet. Bekräftade och skattade förluster av ålgräs (kvadratkilometer) i Västra Götalands län och i Kungsbackafjorden sedan 1980-talet, samt behov (kvadratkilometer) av restaurering enligt delmålen i EU:s *förordning om restaurering av natur* 2030 till 2050 kopplat till bekräftad areal och skattad areal ålgräsängar. Se HaV Rapport [Handbok restaurering av ålgräs i Sverige](#)

	Förlust	30% till 2030	50% till 2040	90% till 2050
Bekräftad areal	14,07	4,22	7,04	12,66
Skattad areal	53,50	16,05	26,75	48,15

I det tidigare arbetet med ett prioriterat åtgärdsprogram för Natura 2000 (PAF) för åren 2021–2027 har beräkningar gjorts i och kring restaureringsbehovet (NV och HaV 2021). I tabell 6.5.10 nedan har möjligheterna för aktiv restaurering bedömts fram till och med 2030 utifrån det underlaget. Underlaget innefattar inte hela åtgärdsbehovet, utan det som maximalt är realistiskt utifrån dagens kunskap och resurser. Att bygga upp kapacitet och genomföra åtgärder tar tid och måste därför ske under en längre tidsperiod.

² <https://www.havochvatten.se/data-kartor-och-rapporter/rapporter-och-andra-publikationer/publikationer/2025-10-27-fysisk-paverkan-i-svenska-kustvatten.html>

Förutom faktiska restaureringsåtgärder, krävs även;

- en strategisk kunskapsuppbyggnad (om naturvärden, arbetssätt, metoder och uppföljning av restaurering)
- en uppbyggnad av förvaltningsmässig struktur och organisation med förmåga att utföra åtgärder för att kunna öka åtgärdstakten (med kompetenscentrum, gemensam kunskapsbas/-portal, åtgärdssamordning, uppföljning etc.).

Tabell 6.5.10 Översikt kostnadsuppskattningar för typåtgärder i livsmiljötyper inom och utanför Natura 2000.

Åtgärder	Åtgärdstakt km ² per år	Uppskattad kostnad i kr per år
Restaurering av kustnära våtmarker (genomsnittlig kostnad per ha: 110 000 kr)	1,08	11 880 000
Restaurering av ålgräs och långskottsvegetation, inkl. Stödåtgärder (genomsnittlig kostnad per ha: 5000 000 kr)	0,1	50 000 000
Restaurering av blåmussel- och ostronbankar	0,200	3 000 000
Restaurering av makroalger i Västerhavet och Östersjön (genomsnittlig kostnad per ha: 700 000 kr)	0,01	700 000
Restaurering av laguner (trösklar) (genomsnittlig kostnad per lagun, med en medelyta på ca 2,2 ha: 250 000 kr)	0,220	5 500 000
Ytterligare åtgärder	-	8 920 000
Total SEK per år		80 000 000

Havs- och vattenmyndigheten genomför nu två regeringsuppdrag³ som syftar till att vidareutveckla samordningen av vattenfrågor mellan olika aktörer och förordningar för att stärka, underlätta, koordinera och effektivisera åtgärdsarbetet i akvatiska miljöer. Uppdragen ska slutredovisas december 2026 och slutliga förslag på styrmedel kommer levereras i slutredovisningarna. Se mer om detta arbete “från källa till hav” i kapitel 13 om sjöar och vattendrag och åtgärdsförlagen “stärkt restaurering från källa till hav” och “naturbaserade lösningar, NBS”.

Konsekvenser av att stärka arbetet med återetablering av marina livsmiljötyper

Åtgärden syftar till att genomföra aktiva restaureringsprojekt i för förordningen relevanta livsmiljötyper. Det kommer att främst att leda till konsekvenser för länsstyrelser, Havs- och vattenmyndigheten men även företag aktiva inom akvatisk restaurering. Denna typ av projekt brukar vanligtvis ha positiva effekter på besök och turismnäringen, samt fritidsfiske.

³ Regeringsuppdragen Vidareutveckla åtgärdssamordning för avrinningsområden samt Stärka arbetet med akvatisk restaurering

Konsekvenser för Staten

Förslaget har betydande konsekvenser för staten då det innebär ett utökat anslag med 80 mkr till marin restaurering (1:11), utöver dagens nivå.

Restaureringsinsatserna ska rikta sig mot ett antal livsmiljötyper som bedömts lämpliga för restaureringsinsatser. Cirka 90 procent, motsvarande 78 mkr, av det utökade anslaget kommer att behöva fördelas till kustlänsstyrelserna för att genomföra de marina restaureringsåtgärderna.

Konsekvenser för kommuner och regioner:

Kommuner kan beröras av restaureringsinsatser i kustvattnet och vanligtvis positiva konsekvenser.

Konsekvenser för företag

För företag aktiva inom marin restaurering kommer det att bli positiva konsekvenser då det blir en ökad efterfrågan på dessa tjänster. Det rör sig om större konsultbyråer men också specialiserade konsulter. En annan grupp företag är marina anläggningsföretag och även lokala entreprenörer till exempel grävare.

Även för besök och turismnäringen kan det bli positiva konsekvenser av förslaget.

För att förebygga eller undvika negativ påverkan på lokalt näringsliv med flera, krävs lokal förankring och samarbete med markägare och andra intressenter vid planering och utförande av åtgärderna.

Konsekvenser för andra enskilda

Restaureringsprojekt allra närmast stranden kan påverka markägare negativt genom att begränsningar införs på användning av mark- och vattenområden. Vanligtvis blir det positiva konsekvenser av restaureringar för enskilda genom till exempel ökat fritidsfiske, friluftsliv, bättre badvattenkvalitet och upplevelsen av friskare ekosystem.

Övriga konsekvenser

Inga relevanta

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreslagen förändring genomförs för att efterleva krav och skyldigheter i EU:s restaureringsförordning.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Förslaget utvärderas i samband med att en ny restaureringsplan tas fram 2031.

Förslag 5 Integrering av NRF i havsplanering

Myndigheterna föreslår att regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter utveckla havsplaneringen enligt havsplaneringsförordningen (2015:400) så att områden som behövs enligt kraven i naturresteringsförordningen omfattas av planeringen. Myndigheten ska då det bedöms nödvändigt föreslå föreskrifter enligt 16 § havsplaneringsförordningen för att uppnå syftet med havsplanen.

I uppdraget ska Havs- och vattenmyndigheten utreda hur havsplaneringen som förvaltningsinstrument på ett effektivt sätt kan komplettera ett befintligt och utifrån naturresteringsförordningen utvecklat områdesskydd. I uppdraget bör ingå för vilka livsmiljötyper och i vilken utsträckning som föreskrifter eller den vägledande funktionen i havsplaneringen ska användas av Havs- och vattenmyndigheten för att uppfylla kraven i naturresteringsförordningen. Uppdraget bedöms bidra till ökad integration och samordning mellan förvaltningsinstrument i havsmiljöförvaltningen.

Motiv och beskrivning

Havsplanering är ett viktigt instrument för att rumsligt planera användningen i de marina områdena och avväga mellan olika intressen i havsområdena.

Havsplaneringen har redan idag en roll genom att med områden där användning natur anges i havsplanerna bekräfta nuvarande marina skyddade områden och riksintressen för naturvård, som grund för avvägningar mot andra intressen. Enligt 16 § havsplaneringsförordningen ska Havs- och vattenmyndigheten om det behövs för att uppnå syftet med en havsplan ta fram förslag till föreskrifter om förbud mot eller begränsningar för verksamheter eller åtgärder inom ett havsplanerat område. Behov av restaurering av områden enligt naturresteringsförordningen kan vara en grund för föreskrifter för att uppnå havsplanernas syften.

Havsplanerna omfattar Sveriges ekonomiska zon samt de områden som inte ingår i fastigheter i svenskt territorialhav utanför de särskilda avgränsningslinjer, en nautisk mil räknat från baslinjerna, som framgår av bilaga 6 till lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner, dvs. kustvatten enligt avgränsningen inom vattenförvaltningen och havsmiljöförvaltningen. Att den ekonomiska zonen ingår i havsplanerna öppnar för möjligheter att använda föreskrifter för restaurering av livsmiljötyper som inte ingår i art- och habitatdirektivet eller är kopplade till Natura 2000-områden.

Utöver områden som i havsplaner anges med användning natur och möjlighet att föreslå föreskrifter ingår i havsplaneringen även vägledning för områden där särskild hänsyn till höga naturvärden ska tas, så kallade "n-områden". Dessa områden har pekats ut med hjälp av olika kriterier som indikerar höga naturvärden eller högt bevarandevärde/hänsynsbehov. Syftet med n-områdena är inte skydd utan hållbart nyttjande i samexistens med andra användningar. De svarar på hur användning bör ske i ett område och kan därigenom vägleda om användning som bidrar till restaurerade ekosystem. Genom planeringen kan man vägleda

användningen, minimera kumulativa effekter och stärka livsmiljötypernas återhämtningskapacitet även utanför formellt skydd.

Havsplaneringen har särskild betydelse i delar av ett havsområde där livsmiljötyperna är utbredda och funktionellt sammanhängande och/eller befinner sig i havsområden där områdesskyddet är begränsat i mandat eller i geografisk omfattning, till exempel makroalgsskogar, skaldjursbäddar, maerlbäddar, bäddar av svampdjur, koraller och korallalger, hypertermala öppningar samt mjuka sediment.

Havs- och vattenmyndigheten bör ges i uppdrag att utreda hur naturrestaureringsförordningen och dess livsmiljötyper och arters livsmiljöer ska integreras i havsplaneringen (inklusive möjlighet till föreskrifter). I uppdraget bör ingå för vilka livsmiljötyper och i vilken utsträckning som föreskrifter eller den vägledande funktionen i havsplaneringen ska användas av Havs- och vattenmyndigheten för att uppfylla kraven i naturrestaureringsförordningen. Uppdraget bör också inkludera hur n-områden för särskild hänsyn till höga naturvärden kan stödja att målen i naturrestaureringsförordningen nås.

Uppdraget bedöms bidra till ökad integration, samordning och samstämmighet mellan förvaltningsinstrument i havsmiljöförvaltningen. I uppdraget ska behoven av kunskapsunderlag inklusive roller för länsstyrelsen ingå, liksom behovet av utökade resurser för Havs- och vattenmyndigheten respektive länsstyrelser.

Uppdraget bör redovisas år 2028 för att kunna påverka förberedelser inför nästa revision av havsplanerna.

Förslaget väntas bidra till ökad passiv restaurering i marina miljöer inte minst i svensk ekonomisk zon. Livsmiljötyper och arters livsmiljöer kommer i havsplaneringsprocessen att avvägas mot andra intressen. Det ger en transparent beslutsprocess kring prioriteringar, och utredning som del i planeringsprocessen av hur andra intressen kan påverkas lokalt.

Förslag till delar att inkludera i uppdraget:

1. Kartläggning av marina livsmiljötyper och ekologiska funktioner relaterat till havsplaneringens mandat

- Identifiera vilka livsmiljötyper och ekosystemfunktioner som är mest relevanta för restaureringsförordningens mål.
- Analysera var det finns brister i dagens skydd och förvaltning.
- Bedöma vilka naturvärden enligt naturrestaureringsförordningen som kan stärkas genom havsplaneringens mandat.

2. Analys av rättsliga möjligheter och begränsningar

- Granska hur havsplaneringsförordningen, miljöbalken, fiskerilagstiftningen och EU-rätten samspelar med naturrestaureringsförordningen.
- Identifiera eventuella behov av förändringar i lagstiftning eller föreskriftsmandat.
- Ta fram kriterier för havsplanering som restaureringsåtgärd enligt naturrestaureringsförordningen.

3. Bedömning av sektorsvisa påverkanstryck och möjliga åtgärder
 - Kartlägga kumulativa påverkan från olika verksamheter (fiske, sjöfart, energi, sandutvinning, m.m.).
 - Analysera vilken typ av planeringsåtgärder som mest effektivt kan reducera påverkan och bidra till restaurering
4. Identifiering av geografiska fokusområden
 - Identifiera områden där havsplaneringen särskilt kan stärka restaureringen, inklusive:
 - utbredningsrika livsmiljötyper där områdesskydd saknar mandat,
 - andra livsmiljötyper där föreskrifter kan vara aktuellt
5. Samordning med andra myndigheter och resursbehov
 - Samverkan med relevanta myndigheter inklusive Naturvårdsverket och länsstyrelser
 - Undersöka hur havsplaneringen kan integreras i arbetet med restaureringsplaner, marina skyddade områden och vattenförvaltningen, samt relaterade resursbehov.
6. Förslag till utveckling av kommande havsplanerevisioner
 - Rekommendationer för hur restaureringsperspektivet kan integreras i nästa generations havsplaner.
 - Beskriva hur åtgärder kan följas upp som del i ramverket för uppföljning av havsplanering.

Uppdraget skulle sammanfattningsvis resultera i konkreta förslag på hur havsplaneringen kan räknas som restaureringsåtgärd, identifierade områden där åtgärder bör prioriteras, samt förslag på metodutveckling, lagstiftningsbehov och samordningsprocesser.

Konsekvenser av Integrering av NRF i havsplanering:

Förslaget väntas bidra till ökad passiv restaurering i marina miljöer inte minst i svensk ekonomisk zon. Livsmiljötyper och arters livsmiljöer kommer i havsplaneringsprocessen att avvägas mot andra intressen. Det ger en transparent beslutsprocess kring prioriteringar, och utredning som del i planeringsprocessen av hur andra intressen kan påverkas lokalt.

Konsekvenser för Staten

Förslaget ovan innebär att Havs- och vattenmyndigheten genomför ett regeringsuppdrag under 2026-2027. Det är ett relativt omfattande uppdrag och förväntas motsvara 2 årsarbetskrafter, motsvarande en kostnad på 3 mkr, för Havs- och vattenmyndigheten och övriga myndigheter som väntas bidra i arbetet.

Efter slutfört uppdrag kan resultaten integreras i arbetet med den nästa revideringen av Sveriges havsplaner.

Konsekvenser för kommuner och regioner:

Kommuner kommer inte att påverkas av förslaget om uppdrag. De kommer dock beröras i nästa steg då de deltar i revideringsarbetet av havsplanerna. Det är dock inte en konsekvens av detta förslag.

Konsekvenser för företag

Havsplanering är en tvärsektoriell strategisk planering där alla relevanta branscher finns representerade. Utpekande av områden för restaurering kommer att ske i dialog med bransch- och intresseorganisationer. Försämrade förutsättningar för yrkesfisket är möjliga i fall där restaureringsåtgärder begränsar fortsatt yrkesfiske.

Konsekvenser för andra enskilda

Intressena för enskilda är begränsade i det geografiska område som avses. Förslaget väntas endast medföra marginella konsekvenser för enskilda.

Övriga konsekvenser

Åtgärden bedöms när den får genomslag i nästa havsplaneringsuppdatering kunna bidra till ökad passiv restaurering i utsjön för flera av NRF:s livsmiljötyper. Havsplaneringen bedöms kunna bidra genom sin vägledande funktion och sin möjlighet att föreslå föreskrifter relaterande till styrning av verksamheter. Uppdraget till Havs- och vattenmyndigheten bör ta fram förslag till potentiella arealer, och det är därför svårt att i nuläget bedöma den potentiella geografiska omfattningen. Ett antagande är dock att arealen för områden med föreskrifter om förbud mot olika användningar kommer att vara lägre än arealen där havsplaneringen vägleder om restaurering.

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreslagen förändring genomförs av anledning att efterleva krav och skyldigheter i EU:s restaureringsförordningen.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Förslaget utvärderas i samband med att en ny restaureringsplan tas fram 2031.

Förslag 6 Möjligheter att reglera fiske

Förslag till författningsändring av 20 § Fiskelagen

Myndigheterna föreslår att regeringen arbetar för en ändring av 20 § fiskelagen som bemyndigar regeringen och Havs- och vattenmyndigheten att meddela föreskrifter för att uppfylla krav i naturrestaureringsförordningen även om fisket avsevärt försvåras.

Överenskommelser med andra medlemsländer om gemensamma rekommendationer om bevarandeåtgärder som krävs enligt NRF

Myndigheterna föreslår också att regeringen efter hemställan i varje specifikt fall, ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att i dialog med andra berörda EU-medlemsstater och i samråd med berörda intressenter utarbeta gemensamma rekommendationer om bevarandeåtgärder inom EU:s gemensamma fiskeripolitik som krävs för att efterleva naturrestaureringsförordningen.

Motiv och beskrivning

Förslag till författningsändring av 20 § fiskelagen

Av 20 § första stycket fiskelagen framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken hänsyn som ska tas till naturvårdens intressen vid fisket. Föreskrifterna får inte vara så ingripande att fisket avsevärt försvåras. Havs- och vattenmyndigheten bemyndigas i 2 kap. 12 § första stycket fiskeförordningen att meddela föreskrifter om vilken hänsyn som ska tas till naturvårdens intressen. Föreskrifter som meddelas med stöd av 20 § får dock inte vara så ingripande att fisket *avsevärt försvåras* och utgör därmed en begränsning. Till denna begränsning finns undantag gällande föreskrifter i Natura 2000-områden och föreskrifter om förbud mot fiske med redskap som släpas i botten i marina skyddade områden i havet. I förarbetena till ändringarna i 20 § fiskelagen framgår att regeringen bedömde att fråga om ytterligare undantag, eller ett borttagande av, begränsningsregeln i 20 § fiskelagen behövde utredas ^[1],⁴

Fiskereglering som är nödvändig för att uppnå krav i naturrestaureringsförordningen kan inte beslutas enligt 20 § om det innebär att fisket avsevärt försvåras. Regeringsuppdraget föreslår därför att det läggs till en punkt om att fiskereglering får beslutas för att uppfylla kraven i naturrestaureringsförordningen, även om det innebär att fisket avsevärt försvåras.

Myndigheterna föreslår att det införs en ny punkt 3 i 20 § tredje stycket fiskelagen där det framgår att föreskrifter som är nödvändiga för att uppfylla de krav som anges i artikel 4 och 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 får meddelas trots begränsningen i andra stycket.

^[1] Prop. 2024/25:81 s. 15 och prop. 2024/25:24 s. 24.

I 20 a § fiskelagen finns en upplysningsbestämmelse om att bestämmelser om rätt till ersättning på grund av beslut om föreskrifter som avses i 20 § tredje stycket 1 finns i 31 kap. 4-5 §§ miljöbalken (dvs. gällande Natura 2000-områden). Det noteras att gällande frågor om ersättning konstateras för 20 § tredje stycket 2 i förarbetena att ersättning inte är aktuellt (proposition 2024/25:81). Fråga ifall bestämmelser om ersättning är aktuella för det föreslagna undantaget i punkt 3 för åtgärder enligt naturrestaureringsförordningen bör därmed utredas vidare.

Överenskommelse med andra medlemsländer om gemensamma rekommendationer inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken som krävs enligt NRF

Förslaget innebär att komma överens med andra berörda EU-medlemsstater om gemensamma rekommendationer om fiskeregleringar inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik som är nödvändiga för att bidra till uppnåendet av naturrestaureringsförordningen.

Att införa fiskereglering både i områden där andra medlemsstater har tillträde och i områden där endast svenskt fiske förekommer är en tidskrävande process som kräver dialog med berörda medlemsstater. Erfarenheter finns från arbetet med fiskereglering i marina skyddade områden. Havs- och vattenmyndigheten har drivit arbetet i en så kallad plattform i syfte att uppfylla Sveriges frivilliga åtagande om att reglera fiske i syfte att nå bevarandemålen i marina skyddade områden till 2020 och för att efterleva skyldigheter i unionens miljölagstiftning.

På basis av vetenskapligt underlag och utpekade bevarandemål i marina skyddade områden, har myndigheten hemställt till regeringen om att få uppdrag om att genomföra en process i enlighet med EU:s gemensamma fiskeripolitik. Detta inkluderar att samråda med berörda medlemsstater för att reglera fiske i svenska marina skyddade områden där andra medlemsstater har rätt att fiska. Myndigheten har efter hemställan fått flera sådana regeringsuppdrag som har avrapporterats löpande.

Enligt NRF ska restaureringsåtgärder i marina ekosystem vidtas för att uppnå krav i förordningen, även i havsområden där andra medlemsstater har rätt att fiska. I dessa fall ska medlemsstater fullt ut nyttja de verktyg som finns inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. Havs- och vattenmyndigheten avser därmed att löpande, efter behov, lämna hemställan till regeringen om att få uppdrag om att genomföra en process i enlighet med EU:s gemensamma fiskeripolitik och samråda med berörda medlemsstater för att reglera fiske i svenska havsområden där andra medlemsstater har rätt att fiska för att nå krav i NRF.

Konsekvenser av möjligheter att reglera fiske

Förslaget om ändring i 20 § fiskelagen innebär att regeringen ska verka för att riksdagen utökar både regeringens och/eller Havs- och vattenmyndighetens möjligheter att reglera fiske av miljöskäl, närmare bestämt enligt naturrestaureringsförordningens krav i detta fall. Detta skulle underlätta processerna runt de relativt detaljerade lagarna som riksdagen behöver fatta beslut om för att uppnå naturrestaureringsförordningens mål. Inledningsvis antas

författningsändringen ta en halv årsarbetskraft i anspråk, motsvarande en kostnad på 0,75 mkr, för staten. Kostnaden antas vara relativt låg för en lagändring, på grund av att den är relativt enkel, samt att den redan utretts i tidigare utredning, vilket innebär att det redan finns ett underlag för beslut. Dessa kostnader kommer även att sparas in på längre sikt då framtida regleringar kan göras mer effektivt. Denna utredning avgränsar sig till själva bemyndigandet (rätten att reglera) och inkluderar inte framtida potentiella konsekvenser som regeringens/Havs- och vattenmyndighetens eventuella framtida beslut om regleringar kan föra med sig. Eventuella framtida förordningar/föreskrifter som beslutas, med stöd av förslaget bemyndigandet, kommer att medföra konsekvenser för svenskt yrkesfiske. Dessa konsekvenser ska, enligt gällande bestämmelser, konsekvensutredas innan beslut fattas.

När det gäller det andra förslaget om ”Överenskommelse med andra medlemsländer om gemensamma rekommendationer inom ramen för fiskeripolitiken” bedöms även det ha högst begränsade konsekvenser. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att ett antal nya överenskommelser kommer att behövas för att efterleva naturrestaureringsförordningens krav. Myndigheten kommer dock göra en hemställan till regeringen inför varje förhandling. Eventuella konsekvenser som förhandlingarna resulterar i, för utländskt fiske, estimeras inte i denna konsekvensutredning utan hanteras inom respektive förhandling.

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Båda förslagen följer gällande regler och skyldigheter.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Förslaget utvärderas i samband med att en ny restaureringsplan tas fram 2031.

Förslag 7 Utvidgning av miljöskyddsområde till ekonomisk zon

Myndigheterna föreslår att regeringen föreslår till riksdagen att den nuvarande skyddsformen i 7 kap. 19 § miljöbalken, miljöskyddsområde, utvidgas till att även vara tillämplig i svensk ekonomisk zon. I områden som finns helt eller delvis i den ekonomiska zonen föreslås, att regeringen ska meddela föreskrifter och dispenser enligt 7 kap. 20 § miljöbalken.

Motiv och beskrivning

I 7 kapitlet miljöbalken finns flera olika områdesskyddsformer men enbart bestämmelserna om Natura 2000-områden är tillämpliga i svensk ekonomisk zon. Detta innebär att när skydd behövs av livsmiljötyper och arters livsmiljöer i ekonomisk zon, som inte omfattas av art- och habitatdirektivet, finns inget verktyg i 7 kapitlet miljöbalken.

Skälen för förslaget är att stärka möjligheterna att inrätta marina skyddade områden i hela det havsområde som omfattas av skyldigheterna i NRF enligt artikel 2. Så även utanför Natura 2000-nätverket och för andra skyddsintressen än de som omfattas av bestämmelser om Natura 2000. Andra områden, än Natura 2000, med livsmiljötyper enligt EUNIS som framgår i bilaga II till NRF behöver kunna skyddas och även livsmiljöer för arter som omfattas av NRF.

Inom arbetet med havsmiljöförvaltning enligt havsmiljöförordningen har Havs- och vattenmyndigheten identifierat behov av att inrätta områdesskydd enligt ovan för livsmiljötyper enligt NRF:s bilaga II. Åtgärdsprogram för havsmiljön ska enligt artikel 13.4 i havsmiljödirektivet innehålla geografiska skyddsåtgärder. Bland sådana geografiska skyddsåtgärder kan marint områdesskydd vara en, tillsammans med till exempel fiskeregleringar eller andra begränsningar i användningen av geografiskt avgränsade ytor. I de situationer nödvändiga bevarandeåtgärder för efterlevande av skyldigheter enligt unionens miljölagstiftning enligt artikel 11 och 18 i den gemensamma fiskeripolitiken (EU) nr 1380/2013) behöver vidtas, finns tydlighet i att koppla dessa till ett befintligt områdesskydd som grundas i artikel 13.4 i havsmiljödirektivet. Då fiskereglering följer av skyldigheter som härrör från art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet finns redan en tydlig koppling till Natura 2000-nätverket men så är inte fallet då behovet att reglera fisket följer av arbetet att nå eller upprätthålla god miljöstatus i havsmiljön.

Enligt regeringsuppdragets bedömning finns det förutsättningar att uppfylla kraven i NRF bland annat genom havsmiljöförvaltningen, vilket förutsätter samordning mellan målen i NRF och förvaltningsverktygen inom havsmiljöförvaltningen, däribland miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram. För att stärka förvaltningsverktygen i svensk ekonomisk zon föreslås att skyddsformen "miljöskyddsområde" i 7 kap. 19 § miljöbalken även ska kunna inrättas och tillämpas i Sveriges ekonomiska zon. Skyddsformen är lämplig att använda då den enligt förarbetena syftar till att införa ett komplement till miljökvalitetsnormerna,

vilket i särskilda situationer kan användas för att vidta åtgärder anpassade efter lokala eller regionala förhållanden. [66]

Då miljö kvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammen för havsmiljön i stort kan anpassas till att även tillgodose mål enligt NRF, görs bedömningen att skyddsformen även kommer bidra till effektiva åtgärder inom NRF.

Föreskrifter som meddelas för miljöskyddsområdet gäller inom området men även verksamheter utanför området är skyldiga att iakta hänsyn till området, om skadliga effekter uppstår inom området.⁵

Förutsättningar för att inrätta marint områdesskydd i den ekonomiska zonen

Kuststaten är enligt artikel 192 i havsrättskonventionen⁶ förpliktad att skydda och bevara den marina miljön, även i den ekonomiska zonen. Vidare har kuststaten enligt artikel 56 jurisdiktion i fråga om skydd och bevarande av den marina miljön. Sveriges ekonomiska zon är inte del av Sveriges territorium, utan ett område där Sverige har viss jurisdiktion som följer av havsrätten.⁷ Detta innebär att svensk lag inte gäller i den ekonomiska zonen som inom svenskt territorium, utan i princip endast om så är särskilt föreskrivet och i den utsträckning det är förenligt med den jurisdiktion som Sverige har i den ekonomiska zonen enligt havsrättskonventionen.⁸

Inom ramen för havsplaneringen finns möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter med stöd av 4 kap. 10 § andra stycket miljöbalken. Sådana föreskrifter får meddelas om det behövs för att uppnå syftet med planen. Avsikten med detta förslag är att det ska komplettera havsplaneringen genom att miljöskyddsområden kan inrättas snabbare än den ordinarie havsplaneringscykeln och att beslutade miljöskyddsområden därefter kan inkluderas i havsplanen.

Regeringsuppdraget bedömer att, på samma vis som för Natura 2000-områden, en ny bestämmelse behöver införas i miljöbalken som utsträcker tillämpligheten av 7 kap 19 § till att även gälla i ekonomisk zon. Vidare behöver möjligheter att meddela föreskrifter och lämna dispens från dessa finnas även i den ekonomiska zonen. Bestämmelsen kan lämpligen placeras i 7 kap. miljöbalken för att åstadkomma en enhetlig ordning av de bestämmelser som rör miljöskyddsområden, oavsett var de är belägna. Samtidigt kan en upplysning föras in i 3 § i lagen om Sveriges ekonomiska zon med hänvisning till 7 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken. Författningsförslagen i skrivelsen innefattar inte den följdändring i lagen om Sveriges ekonomiska zon som beskrivs här.

⁵ Se prop 1997/98:45 s 93 Del 2

⁶ Se United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) från 1982.

⁷ Se prop 1992/93:54 s 27 ff. För en utförlig genomgång av rättigheter och skyldigheter för kuststaten i den ekonomiska zonen.

⁸ Se prop 2007/08:154 s. 8 f.,

Då bestämmelserna om miljöskyddsområde i Sveriges ekonomiska zon placeras i miljöbalken torde även miljöbalkens bestämmelser om tillsyn bli tillämpliga.⁹ Av miljötillsynsförordningen (2011:13) 2 kap. 8 § fjärde punkt följer att det är länsstyrelsen som, i huvudsak, ansvarar för den operativa tillsynen av miljöskyddsområden. Enligt förordning (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon 8 § är det Kustbevakningen som utövar tillsyn¹⁰ över sådana verksamheter som avses i 5 och 9 §§ i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Inom ramen för arbetet i förevarande regeringsuppdrag har inte frågan om ansvarig tillsynsmyndighet för miljöriskområden i den ekonomiska zonen analyserats fullt ut.

Folkrättsliga skyldigheter

De folkrättsliga skyldigheter som följer av havsrätten behöver beaktas vid beslut om miljöskyddsområden och då föreskrifter samt dispenser från dessa beslutas. Av den anledningen föreslår regeringsuppdraget att det bör vara regeringen som fattar beslut då området finns helt eller delvis i den ekonomiska zonen. För tydlighet föreslås att en uttrycklig upplysning i miljöbalken införs som anger att hänsyn till Sveriges folkrättsliga skyldigheter behöver tas på samma sätt som i relation till Natura 2000 i ekonomisk zon.

Alternativa lösningar

Skälen för förslaget är att åstadkomma ett formellt områdesskydd som tydligt knyter an till havsmiljöförvaltningens miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram i alla havsområden, vilka även kan användas för att nå målen i naturresteringsförordningen. Redan med stöd i gällande bestämmelser kan föreskrifter i den ekonomiska zonen meddelas, vilket i huvudsak skulle kunna åstadkomma den avsedda effekten med förslaget, enligt följande: Regeringen meddelar föreskrifter med stöd av 2 § andra stycket i lag (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, till exempel för att skydda värden som identifierats inom regionala havskonventioner.

- Regeringen meddelar föreskrifter med stöd av 4 kap. 10 § andra stycket miljöbalken för att syftet med havsplanen ska uppnås.

Föreskrifter med stöd av lag om Sveriges ekonomiska zon är ett möjligt alternativ men det skulle innebära att det behövdes parallella föreskrifter inom Sverige och i ekonomisk zon om ett område finns i båda. Detta skapar otydlighet och förutsättningarna skulle skilja för att meddela föreskrifter då miljöskyddsområden uttryckligen anger miljökvalitetsnormer som en grund för inrättande medan föreskrifter enligt lag om Sveriges ekonomiska zon inte gör det. Vad gäller ansvar för tillsyn skulle ansvaret delas mellan länsstyrelsen i Sverige och Kustbevakningen i ekonomisk zon, vilket skapar behov av samordning.

⁹ För liknande resonemang se prop 2007/08:154 s. 15

¹⁰ Se prop 1992/93:54 s 41.

Föreskrifter med stöd av 4 kap. 10 § miljöbalken bedömer regeringsuppdraget är en alternativ grund för att skapa geografiska områden med särskilda föreskrifter. Havsplaneringen börjar dock 1 nautisk mil från baslinjen, vilket teoretiskt skulle kunna innebära att flera olika föreskrifter skulle behöva meddelas för att ett områdesskydd skulle kunna nå hela vägen in till kusten. Av den anledningen bedömer regeringsuppdraget att ett formellt områdesskydd, vid sidan av havsplaneringen, är att föredra men ser också att det finns en växelverkan mellan de olika verktygen genom att formella områdesskydd kan inrättas snabbare och sedan inkluderas i kommande havsplaneringscykel.

Fördelarna med den föreslagna lösningen ovan är att områdesskydd i havsmiljön både inom territoriet och i ekonomisk zon blir ett och samma. Skyddsintressen som finns i båda områdena kan skyddas i ett sammanhang med samma föreskrifter och möjlighet till dispens. Om miljöskyddsområden kan finnas i hela havet och grunden för skyddet är att miljökvalitetsnormer ska kunna följas, blir samhörigheten med havsmiljöförvaltningen tydlig i havsmiljön. Inrättandet av miljöskyddsområden ger en tydlig grund för efterkommande gemensamma rekommendationer med stöd av artikel 11 och 18 i den gemensamma fiskeripolitiken.

Ett ytterligare alternativ är att inrätta en ny typ av områdesskydd som uttryckligen syftar till att skydda havsmiljön. Nackdelar med den föreslagna lösningen är att det införs ett nytt områdesskydd där det eftersträfvade skyddet skulle kunna uppnås genom att regeringen meddelar föreskrifter med stöd av befintliga bemyndiganden i lagen om Sveriges ekonomiska zon eller 4 kap 10 § andra stycket miljöbalken.

Konsekvenser av miljöskyddsområde i ekonomisk zon

Nedan presenteras konsekvenserna av det förslaget som beskrivs ovan, dvs en ändring av kapitel 7 miljöbalken.

Konsekvensutredningen utgår från referensalternativet; om ingen utsträckning av tillämpningsområdet för miljöskyddsområden sker kommer det även framöver behövas flera parallella föreskrifter om ett område som behöver skyddas finns både i territorialhav och ekonomisk zon. Initiativ till bevarandeåtgärder som behöver samordnas enligt artikel 18 i NRF genom förfaranden i den gemensamma fiskeripolitiken riskerar att mötas av invändningar från andra medlemsstater om regleringen sker för att skydda livsmiljötyper i NRF.

Konsekvenser för Staten

Att införa nya bestämmelser i kapitel 7 miljöbalken kommer medföra en viss arbetsinsats i regering och riksdag. Arbetsinsatsen bedöms ligga inom ordinarie verksamhet på regeringskansli och övriga inblandade.

Processen att ta fram och förvalta ett skyddat område förenklas och minskade förvaltningskostnader förväntas som följd.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Kommuner berörs inte i första hand då ändringen omfattar den ekonomiska zonen.

Konsekvenser för företag

Författningsändringen skapar i första hand ökad tydlighet för företag som är aktiva i ekonomisk zon. Inga betydande konsekvenser förväntas dock för företagen eftersom liknande skyddsbeslut kan fattas redan i dag med en otydligare och mer omfattande förvaltningsprocess.

Konsekvenser för andra enskilda

Andra enskilda bedöms inte påverkas av förslaget.

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget bedöms inte gå utöver Sveriges skyldigheter.

Förslag 8 Resurser för kartläggning, övervakning och kunskapsuppbyggnad av arter och livsmiljötyper

Nationell plan för kontinuerlig uppbyggnad av rumslig kunskap om den marina livsmiljön

Myndigheterna föreslår att regeringen uppdrar åt Havs- och vattenmyndigheten i regleringsbrev att ta fram en nationell plan för kontinuerlig uppbyggnad av *rumslig kunskap* om den marina miljön. Havs- och vattenmyndigheten ska även ta fram ett organisationsförslag för en analysmiljö för en sammanhållen marin kartering. Samverkan bör ske med SGU, SGI, Försvarsmakten och Naturvårdsverket.

Förtydliga lag om skydd för geografisk information

Vidare föreslås en utredning om att förtydliga lag (2016:319) om skydd för geografisk information enligt förslaget.

Genomför planen för uppbyggnad av kunskap om den marina miljön

Myndigheterna föreslår att *kartläggning av livsmiljöernas tillstånd* och tillståndet för livsmiljöer för arter i den marina miljön genomförs så snart planen och organisationsförslaget är klart.

Motiv och beskrivning

Nationell plan för kontinuerlig uppbyggnad av rumslig kunskap om den marina livsmiljön

Det behöver tas fram en nationell plan för kontinuerlig uppbyggnad av rumslig kunskap om den marina livsmiljön, så som utbredning och förekomst av arter och livsmiljöer och hur de påverkas av olika belastningar och effekter av klimatförändringar. Det behövs även ökad kunskap om arters ekologi, genetik, populationsdynamik samt arters åtgärdsbehov. Planen ska inkludera hur ekonomiska och juridiska förutsättningar kan skapas/underlättas. Ta fram kunskapsunderlag om till exempel sedimenttransporten i marin miljö och hur sedimentdynamiken i kustvattenmiljön kan påverkas av mänsklig aktivitet. Även olika verksamheters påverkan på ekosystemen och effekterna bör inkluderas. Översyn av vägledningar och övervakningsmanualer för fysisk påverkan, naturbaserade klimatåtgärder med mera bör ingå. Insamlad kunskap ska göras tillgänglig i en nationell databas.

I SOU 2020:83, Havet och människan föreslogs ”att en särskild utredare får i uppgift att ta fram ett organisationsförslag för en analysmiljö för en sammanhållen marin kartering i Sverige. Förslaget ska omfatta vilken eller vilka myndigheter som ska få ansvar för att tillhandahålla och förvalta analysmiljön samt vilka ytterligare myndigheter som ska samverka och bidra till analysmiljön. Dessutom ska utredaren analysera vilka anslagsmedel som krävs för en sådan miljö och ytterligare konsekvenser.” Förslaget bedöms fortfarande som relevant och syftet är bland annat att se till att myndigheter och organisationer ständigt har tillgång till bästa möjliga beslutsunderlag om havet och havsmiljön samt överblick över kunskapsläget, informationsluckor och kvalitetsbrister i kartunderlagen, utifrån en

geografisk och tematisk bristanalys., och utifrån det föreslå en statlig marin karteringsplan.

Förtydliga lag om skydd för geografisk information

Det finns otydligheter i lag (2016:319) om skydd för geografisk information kring vilken typ av information som omfattas och undantas krav på spridningstillstånd. Detta skapar idag både onödiga begränsningar och godtyckliga tolkningar som i slutändan riskerar att motverka syftet med lagen och samtidigt avsevärt försvårar verksamhet som till exempel genomförandet av förordningen. Lagen behöver förtydligas så att det:

- Är lättare att identifiera vad som är tillståndspliktig information.
- Den tillståndspliktiga informationen tydligare avgränsas till typ av information som återger de uppgifter lagen avser att skydda.

Genomför planen för uppbyggnad av kunskap om marin miljö

När planen för kunskapsuppbyggnad tagits fram behöver den också genomföras för att förbättra kunskapen om den marina miljön, dels till den nivå som krävs i förordningen då kraven på detaljer ökar till 2040, dels för att det för genomförandet av vissa åtgärder behövs ett bättre kunskapsunderlag om åtgärderna ska bli effektiva. Att ta fram kunskap om den marina miljön är mycket resurskrävande och kräver god planering.

Konsekvenser av kartläggning, övervakning och kunskapsuppbyggnad av arter och livsmiljötyper

Konsekvenser för Staten

Kostnad för framtagande av organisationsförslag och nationell plan för rumslig kunskapsuppbyggnad om den marina miljön uppskattas till ca 5 miljoner. Kostnaden avser resurser från Havs- och vattenmyndigheten, SGU, SGI, Försvarsmakten och Naturvårdsverket.

Kostnadskalkyl för att genomföra planen för kontinuerlig kunskapsuppbyggnad kan inte uppskattas förrän planen är klar, men behoven av marina data för att klara kunskapskraven i NRF är stora och kräver omfattande fältundersökningar under flera år.

Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreslagen förändring genomförs för att efterleva krav och skyldigheter i EU:s restaureringsförordning.

Hur och när kan konsekvenserna av förslaget eller beslutet utvärderas

Förslaget utvärderas i samband med att en ny restaureringsplan tas fram 2031.

6.5.4 Sammanfattande bedömning för marina miljöer

Kapitlet innehåller nödvändiga förslag på åtgärder och styrmedel som behövs för att uppnå restaureringsförordningen, likväl som åtgärdsprogrammet för havsmiljön. Förslagen till regeringen handlar dels om integrering i befintligt havsmiljöarbete, dels om riktade insatser som fokuserar mot att nå miniminivåerna för livsmiljötypernas omfattning och tillstånd.

Många av insatserna har redan identifierats som åtgärder i åtgärdsprogrammet för havsmiljön. De har sin utgångspunkt i miljökvalitetsnormerna för havsmiljön istället för naturrestaureringsförordningens livsmiljötyper och kravet på gott tillstånd. Dessa åtgärder har kommit olika långt i genomförandet inom havsförvaltningen. En del har genomförts och vissa har delvist genomförts, medan ytterligare vissa behöver ytterligare finansiering för att kunna genomföras eller är åtgärder som behöver genomföras kontinuerligt. Havs- och vattenmyndigheten har också inlett arbetet med ett uppdaterat åtgärdsprogram som ska skickas ut på samråd under 2026.

Förslag i marin miljö är, förutom åtgärdsprogrammet för havsmiljö, främst inriktade på områdesskydd, fysisk restaurering och havsplanering. Dessa tre områden förväntas stå för en stor del av åtgärdsarbetet för att nå gott tillstånd och uppnå referensarealer både till 2030, 2040 och 2050. Dessa åtgärder kommer dock inte vara tillräckliga om pågående påverkan inte adresseras och undviks så långt som möjligt. Att exempelvis restaurera ålgräsängar samtidigt som de i miljöbalksprövningar tillåts förstöras i större omfattning kommer innebära att Sverige kommer ha svårt att nå målen i restaureringsförordningen.

De marina ekosystemen är inte en isolerad del av naturen utan är beroende av både marina, limniska och terrestra livsmiljötyper. Även vattnet rör sig från källa till hav. Det finns således många förslag inom andra kapitel, till exempel skogs-, jordbruks- och urbana ekosystem, som är mycket viktiga för de marina ekosystemen.

Förslag på många av arternas behov på livsmiljöer saknas. Det innebär att planen behöver kompletteras med åtgärder för flertalet av arterna i Art- och habitatdirektivet.